23 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2003 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 193(2878)

Ազգ

Azg
armenian daily

Չեչենները պատրաստ են Ղարաբաղում պատերազմ մղել հայերի դեմ

«Ադրբեջանցիների հետ համատեղ չեչենները պատրաստ են Ղարաբաղում հայերի դեմ պատերազմել», հայտարարեց մարդու իրավունքների գծով չեչեն ղեկավար Մայրբեկ Թարամովն ադրբեջանական «Էխո» թերթին տված հարցազրույցում: «Նկատի ունենալով չեչեն ժողովրդի մեջ տիրող ներկայիս տրամադրությունները, ես գիտեմ, որ որեւէ հակամարտության դեպքում նրանք առաջամարտիկներն են լինելու Ադրբեջանի անկախության համար պայքարում: Չեչենները պատրաստ են Լեռնային Ղարաբաղում պատերազմ շղթայազերծելու եւ Ռուսաստանը գիտի դա: (Ռուսաստանի անվտանգության խորհրդի քարտուղար Վլադիմիր) Ռուշայլոն այսօր մի բան է ասում, իսկ (Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր) Պուտինը մյուս օրը բոլորովին տարբեր հարցեր է քննարկում Ռուսաստանի հայերի հետ», ասաց նա: Հիշեցնենք, որ Ղարաբաղյան պատերազմում չեչեն վարձկաններն ադրբեջանական բանակի կազմում մասնակցեցին ճակատամարտերին:

ԱԶԳ

Չուբայսի երեւանյան հինգ ժամերից մեկը համալսարանում

«Արմենիայը» կպահպանվի՞

ԼՈՒՍԻԿ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ
Մոսկվա-Երեւան

«Ես հենց այն Չուբայսն եմ», այս խոսքերով Երեւանի պետհամալսարանում սկսվեց հանդիպումը «ԵԷՍ Ռոսիի» ՌԲԸ-ի նախագահի հետ: Սպասումներին հակառակ, Անատոլի Բորիսովիչը հանդես չեկավ դասախոսությամբ (ինչպես, օրինակ, վերջերս արել էր իր հայրենի Սանկտ Պետերբուրգում): Նա ասաց, որ պատրաստ է պատասխանել ներկաների հարցերին, ավելացնելով, որ հարցերը, որպես կանոն, շատ բան են ասում դրանք տված մարդու մասին: Այնպես որ, Աջ ուժերի դաշինքի համանախագահի հետ կայացած հանդիպումն ավելի շուտ հիշեցնում էր մամլո ասուլիս: Այն բավական հետաքրքրական էր, նկատի ունենալով ռուսաստանցի քաղաքական գործչի անձը եւ ինտելեկտը:

Չուբայսը հայտնեց, որ ինքը հարցերին պատասխանում է ոչ միայն որպես Ռուսաստանի գլխավոր էներգետիկ, այլեւ որպես Աջ ուժերի դաշինքի առաջնորդներից մեկը: Դատելով տրված հարցերից, ներկաներին հիմնականում հետաքրքրում էին Հայաստանում Ռուսաստանի եւ Չուբայսի շահերի հնարավոր արտահայտման արդյունքները եւ այս կապակցությամբ Հայաստանի քաղաքական ու տնտեսական ապագայի եւ հյուսիսային հարեւանից նրա հնարավոր կախվածության չափի հարցերը:

Չուբայսի ելույթը լի էր լավատեսությամբ: Նրա խոսքերով, Հայաստանի տնտեսական աճի տեմպերն այնպիսին են, որ նրա հետ կարելի է գործ ունենալ: Ճիշտ է, նա թույլ տվեց նաեւ իրեն ոչ բնորոշ հուզական անցումներ (ըստ երեւույթին Ռուսաստանում մոտեցող խորհրդարանական ընտրությունների կապակցությամբ): Հիշեց հայերի եւ ռուսների հոգեհարազատության, Արամ Խաչատրյանի, Արմեն Ջիգարխանյանի եւ իր սիրելի կինոբեմադրիչ Ռոման Բալայանի, Հայաստանում եւ արտերկրում ապրող իր հայ ընկերների, իր զինակից հայ բարեփոխականների մասին:

Տես ▸ էջ 2

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Համանախագահների այցը ծրագրված է նոյեմբերի 8-ին

ԲԱՔՈՒ, 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԵԱՀԿ-ի Մինսկի խմբի համանախագահների այցը տարածաշրջան ծրագրված է նոյեմբերի 8-ին: Այդ մասին Ադրբեջանի արտգործնախարար Վիլայաթ Գուլիեւի հետ այսօր Բաքվում կայացած հանդիպմանը հայտնել է ԵԱՀԿ-ի գործող նախագահ, Նիդեռլանդների արտգործնախարար Յաապ դե Հոոպ Սխեֆերը: Նա այն կարծիքին է, որ միջազգային կազմակերպությունները պետք է ավելի մեծ ջանքեր գործադրեն այդ հիմնախնդրի լուծման համար: Միեւնույն ժամանակ Սխեֆերն ընդգծել է, որ «հակամարտության կարգավորման ուղիները պետք է որոնել բուն տարածաշրջանում»:

ԵԱՀԿ գործող նախագահի կարծիքով, Ադրբեջանի եւ Հայաստանի կառավարությունների համար «եկել է ժամանակը՝ լինելու ավելի վճռական եւ համարձակ, որպեսզի գտնվի խնդրի այնպիսի լուծում, որը կբավարարի երկու երկրների ժողովուրդներին»:

Սխեֆերը հույս է հայտնել, որ Ադրբեջանի նոր նախագահ Իլհամ Ալիեւը «հնարավորությունների նոր պատուհաններ կբացի ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման համար»:

Ադրբեջանի արտգործնախարարը նշել է, որ ղարաբաղյան հիմնախնդրի լուծումն իր երկրի նոր կառավարության առջեւ ծառացած գլխավոր խնդիրներից մեկն է:

Երեւան ժամանեց Բուլղարիայի պաշտպանության նախարարը

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Պաշտոնական այցով այսօր Երեւան ժամանեց Բուլղարիայի Հանրապետության պաշտպանության նախարար Նիկոլայ Սվինարովը: Օդանավակայանում լրագրողների հետ կարճատեւ զրույցի ժամանակ նա նշեց, որ Հայաստան իր այցելության նպատակն է ամրապնդել եւ բարելավել երկկողմ հարաբերությունները պաշտպանության ոլորտում: Ակնկալվում է համապատասխան մարմինների հետ ստորագրել 2004 թ համագործակցության ծրագիրը:

Ն. Սվինարովի խոսքերով, համաձայնություններ ձեռք կբերվեն զինվորականների ուսուցման եւ երկու երկրների պաշտպանության նախարարությունների համապատասխան վարչությունների միջեւ:

Ն. Սվինարովն ասաց, որ հաջորդ տարի Բուլղարիայի արտգործնախարարն է ստանձնելու ԵԱՀԿ-ի ղեկավարությունը եւ իր հիմնական խնդիրն է համարելու ներդրումը ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման մեջ: Նա համոզմունք հայտնեց, որ ՄԱԿ-ը նույնպես աջակցելու է այդ գործընթացին, եւ այդ հարցն ակտիվորեն քննարկվելու է նաեւ ՆԱՏՕ-ում, որի անդամ Բուլղարիան կդառնա եկող տարի:

Պատասխանելով լրագրողների հարցերին, ՀՀ պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանն ասաց, որ Ադրբեջանից ՆԱՏՕ-ի զինավարժություններին մասնակցելու հրավեր առայժմ չի ստացվել: Նա նշեց, որ Հայաստանին հետաքրքրում է Բուլղարիայի պաշտպանության նախարարության անցած ճանապարհը, եվրոպական կառույցներին ինտեգրվելու նրա փորձն ու ՆԱՏՕ-Հայաստան հարաբերությունների հետ կապված հարցերը:

Սիբիրախտով վարակված միսը վաճառքի չի հանվել

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ինչպես հաղորդվել է, Երեւանի թիվ 2 շուկայի դիմաց գտնվող մսի խանութներից մեկում հայտնաբերվել էր սիբիրախտով վարակված միս: «Սիբիրախտով վարակված միսը վաճառքի չի հանվել, եւ թյուր է այն տեղեկատվությունը, թե միսը գնողներ են եղել: Հիվանդության հայտնաբերումից հետո այն ոչնչացվել է, կատարվել են ախտահանման աշխատանքներ», այսօր ասաց Երեւանի քաղաքապետարանի «Անասնաբուժական սպասարկման կենտրոն» ՊՓԲ ընկերության տնօրեն Վիկտոր Աբրահամյանը:

Ի դեպ, Երեւան է բերվել վարակված մսի մի մասը միայն, մնացածը Լուսակունք գյուղում, Վ. Աբրահամյանի հաղորդմամբ, նույնպես ոչնչացված է: Դեռեւս չի հայտնաբերվել, սակայն, վարակված կենդանու իրացված կաշին: Ինչպես նշեց ընկերության տնօրենը, արդեն հայտնաբերվել է այն անձը, որը գնել է կաշին, սակայն չի բացառվում, որ նա եւս իր հերթին վաճառած լինի այն: Ներկայումս կատարվում է նրա պահեստի կաշիների փորձաքննություն:

Վ. Աբրահամյանի խոսքերով, Երեւան բերված միսը Գեղարքունիքի մարզի անասնաբուժական ծառայությունից ստացել է համապատասխան փորձաքննության փաստաթուղթ, որով թույլատրվել է հիվանդ կենդանու միսը, 15 այլ խոշոր եղջերավոր անասունների մսի հետ, քաղաք բերել: Տնօրենը նշեց, որ Լուսակունքի բնակիչն այն քաղաք է բերել առանձին, հետեւաբար, առողջ մսի հետ շփում չի եղել:

Հիշեցնենք, որ սա այս տարի Երեւանում գրանցված սիբիրախտով վարակված մսի երկրորդ դեպքն է: Առաջինը գրանցվել էր երեք ամիս առաջ: Այդ անգամ եւս անասնաբույժների կողմից հիվանդությունը անմիջապես բացահայտվել էր, եւ միսը վաճառքի չէր հանվել:

Նախընտրական այցելություններ Ջավախք

ԱԽԱԼՔԱԼԱՔ, 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ - Ա-ԻՆՖՈ: Վրաստանում նոյեմբերի 2-ին անցկացվելիք խորհրդարանական ընտրությունների կապակցությամբ քաղաքական ուժերի ղեկավարները եւ պետական այրերը շարունակում են այցելել երկրի հայաբնակ շրջաններ: Խորհրդարանի նախագահ Նինո Բուրջանաձեի եւ պետնախարար Ավթանդիլ Ջորբենաձեի Սամցխե-Ջավախք կատարած այցելությունից հետո հոկտեմբերի 23-ին Ախալքալաք է ժամանելու երկրի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն: Իսկ հոկտեմբերի 26-ին Ախալքալաքում եւ Նինոծմինդայում ընտրողների հետ հանդիպում կունենա «Էրթոբա» քաղաքական միավորման ղեկավար Ջումբեր Պատիաշվիլին:

Ջրհեղեղ Վաշինգտոնի նահանգում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վաշինգտոնի նահանգում անցած շաբաթ սկսված հորդառատ անձրեւների հետեւանքով սկսվել է ջրհեղեղ, երեքշաբթի ստիպելով էվակուացնել բնակչությանը, եւ արդեն հասցրել մի քանի միլիոն դոլարի վնաս: Նահանգի հյուսիս-արեւմուտքում ափերից դուրս եկած գետերը հեղեղել են ավտոմայրուղիներն ու շենքերը, հարյուրավոր մարդկանց ստիպելով լքել ցածրավայրերում գտնվող իրենց տները: Տեղեկություններ կան չորս զոհվածների մասին, հաղորդում է «Ռոյթեր» գործակալությունը: Չորեքշաբթի այս տարածաշրջանում սպասվում է նոր փոթորիկ, բայց ավելի քիչ տեղումներով:

ՎՐԱՍՏԱՆ

«Աջարան» եւ «Ռուսթավի-2»-ը հեռարձակում են հայերեն լուրեր

Աջարիայի առաջնորդ Ասլան Աբաշիձեի վերահսկողության տակ գտնվող «Աջարա» եւ Վրաստանում ամենամեծ լսարան ունեցող «Ռուսթավի-2» հեռուստաընկերությունները սկսել են ամենօրյա լուրեր հեռարձակել հայերենով:

Ակնհայտորեն այդ հաղորդումները նախընտրական բնույթ ունեն, եւ այդ հեռուստաընկերությունների հետեւում կանգնած քաղաքական ուժերը փորձում են սիրաշահել 250 հազար վիրահայությանը՝ նոյեմբերի 2-ին կայանալիք խորհրդարանական ընտրություններում ակնկալելով նրանց քվեները:

«Ռուսթավի-2»-ը համարվում է անկախ հեռուստաընկերություն, սակայն անթաքույց պաշտպանում է խորհրդարանի նախագահ Նինո Բուրջանաձեի եւ նրա գլխավորած «Բուրջանաձե-Ժողովրդավարներ» նախընտրական դաշինքի տեսակետները: Ընդհանուր առմամբ «Աջարա» հեռուստաընկերության հաղորդումներից, որոնք հեռարձակվում են վրացերենով, ռուսերենով, եվրոպական մի շարք լեզուներով, ինչպես նաեւ հայերենով եւ ադրբեջաներենով, տպավորություն է ստեղծվում, թե Աջարիան անկախ պետություն է Վրաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ, Սեւ ծովի արեւելյան ափերին:

Եթե «Ռուսթավի-2»-ը հայերենով լուրերը հեռարձակում է միայն Սամցխե-Ջավախք երկրամասի բնակչության համար, ապա «Աջարայի» հայերեն լուրերը սփռվում են ինքնավար հանրապետությունում, Թբիլիսիում, Վրաստանի այլ շրջաններում:

Որքան էլ «Ռուսթավի-2»-ի եւ «Աջարայի» հայերենով լուրերը կրեն նախընտրական բնույթ եւ, ամենայն հավանականությամբ, կշարունակվեն մինչեւ նոյեմբերի 2-ը, հայերենով սփռվող հաղորդումների փաստը հաճելի անակնկալ է վիրահայության համար:

Ժամանակին Վրաստանի պետական ռադիոն ամբողջ հանրապետության տարածքով կես ժամանոց հայերեն հաղորդումներ էր հեռարձակում: Արդեն երկրորդ տարին վրացական ռադիոյի հայկական հաղորդումների եթերը «մահացած» է ֆինանսների բացակայության պատճառաբանությամբ:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Թբիլիսի

Դարձյալ հացի թանկացում Ղարաբաղում

Ստեփանակերտում կրկին հացի թանկացում է արձանագրվել: Հունիսից առ այսօր դա արդեն երրորդ թանկացումն է: Իրավասու մարմինները այս փաստը բացատրում են շուկայի օրենքներով, թեեւ ոլորտի որոշ ներկայացուցիչներ հակված են այն մտքին, որ թանկացումը մասամբ ցորեն արտադրողների մեղքով է տեղի ունեցել: Մասնավորապես, «Ստեփանակերտի հացի գործարան» ՓԲԸ գործադիր տնօրեն Գրիշա Հայրապետյանը գտնում է, որ թանկացման պատճառը Ղարաբաղից մեծ քանակությամբ ցորեն արտահանելն է: Ցորեն արտադրող գյուղացիները նույնիսկ երկու դրամ ավելի վճարի դեպքում պատրաստ են իրենց հացահատիկը վաճառել Հայաստանից եկած գնորդներին: Ավելին, բոլոր խոշոր հողատերերն էլ իրենց ստացած ցորենը հիմնականում իրացրել են Հայաստանում, իհարկե, հարմար գներով: Գ. Հայրապետյանի խոսքերով, նույնիսկ 130 դրամ գնողունակության պարագայում իրենք դարձյալ Ղարաբաղում ցորեն գնելու խնդիր ունեն: Զարմանալի է, որ հացահատիկն արտահանելիս վերջիններս չեն մտածում ղարաբաղցի սպառողի մասին, սակայն հացը թանկանալիս միանմանաբար դժգոհում են: Այդուհանդերձ, հացի գործարանում ձգտում են հնարավորինս էժան վաճառել հացը: Այսօր մեկ կիլոգրամ հացը Ստեփանակերտում արժե 255 դրամ, մինչդեռ իրական հաշվարկների համաձայն պիտի լինի 290 դրամ: Բնական է, որ այս անհամաձայնությունը երկար տեւել չի կարող, ուստի եւ հացի նոր թանկացումները հավանական են:

«Հաց արտադրողների ասոցիացիայի» նախագահ Ս. Առուշանյանի խոսքերով՝ հացի գինը բարձրացել է շուրջ 17 տոկոսով, մինչդեռ ալյուրի գնի աճը կազմել է 24.4 տոկոս: Ընդ որում, եթե օգոստոս ամսից սկսած երեք անգամ տարբեր տոկոսներով թանկացել է ալյուրը, ապա հացի գինը այդ ընթացքում մնացել է անփոփոխ: Միայն վերջին թանկացումից հետո հաց թխողները ստիպված են եղել թանկացնել իրենց արտադրանքը:

ԼՂՀ կառավարությունը վերջին ամիսներին ջանքեր է գործադրել պահպանելու հացի կայուն գնային շուկան: Այս կապակցությամբ գործադիրը պայմանավորվածություն ունի հացի գործարանի հետ, ըստ որի գործարանը պետք է աստիճանաբար ընդարձակի հացի արտադրության ծավալները: Անվիճելի է, որ ոչ միայն մեծ են գործարանի ծավալային հնարավորությունները, այլեւ այդտեղ ավելի հեշտ է պահպանել սանիտարական պայմանները, քաշը, որակը եւ այլն: Թերեւս նույն այս տրամաբանությամբ է բացատրվում այն փաստը, որ Ստեփանակերտում վերջին ամիսներին մի քանի հացի փուռեր, որոնք չեն համապատասխանում պահանջվող չափանիշներին, արդեն փակվել են:

Ղարաբաղում հացի գինը շուրջ երեք ամիս ուշ է թանկացել, քան ալյուրն ու ցորենը: Իսկ թե ինչքանով կթանկանա՝ վերջնականապես կորոշի դարձյալ շուկան: Կառավարությունն այս գործընթացը մեղմելու ուղղությամբ թերեւս կարող է միայն մի էական քայլ անել՝ բարձրացնել աշխատավարձերն ու կենսաթոշակները: Այս մասին արդեն հայտարարվել է, սակայն բնակչությանը տվյալ դեպքում հետաքրքրում են այսօրվա իրողությունները, որովհետեւ, ինչպես ընդունված է ասել, կյանքը ներկայի մեջ է:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ, Ստեփանակերտ

«Դեսպան-սփյուռք հանդիպումներ» Չիկագոյում

Հոկտեմբերի 13-ից 14-ը Չիկագոյում կայացավ «Դեսպան-սփյուռք հանդիպումների» 2003 թ. աշնանային նստաշրջանը, որի ժամանակ Հայաստանի Հանրապետությունում ԱՄՆ դեսպան Ջոն Օրդուեյը հանդիպեց ամերիկահայ համայնքի ավելի քան 40 ներկայացուցիչների հետ:

Հանդիպումը, որի կազմակերպիչների թվում էր նաեւ ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության տնօրեն Քիփ Սիմոնսը, նշանավորվեց Հայաստանում աջակցության ծրագրեր իրականացնող ԱՄՆ պետական գործակալությունների զեկույցներով: ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության, ԱՄՆ գյուղատնտեսության դեպարտամենտի մարկետինգի աջակցության ծրագրի, Խաղաղության կորպուսի եւ Պետական դեպարտամենտի զեկույցներում ներկայացվում էին սփյուռքի կազմակերպությունների հետ համագործակցության հեռանկարային ուղիներն ու ԱՄՆ աջակցության նշանակությունը Հայաստանի բնակչության համար:

Մասնակիցները քննարկեցին տարածաշրջանի ընթացիկ քաղաքական եւ տնտեսական զարգացումները եւ ԱՄՆ-ի դերը Հայաստանում ժողովրդավարության եւ բարեկեցության ամրապնդման հարցում: Հանդիպմանը դեսպանը հրավիրել էր Հայաստանում իրականացվող աջակցության ծրագրերում ներգրավված ամերիկահայ համայնքի տարբեր հատվածները ներկայացնող անձանց: Հոկտեմբերի 13-ին բացման խոսքում դեսպան Օրդուեյը նշեց, որ սփյուռքահայերը «այն հիմնական գործընկերներից են, որոնք օգնում են իրականացնելու Միացյալ Նահանգների քաղաքականության նպատակները՝ Հայաստանի բնակչությանը արդյունավետ աջակցություն ցուցաբերելու միջոցով»:

2002 թ. ֆինանսական տարվա ընթացքում ԱՄՆ կառավարության կողմից Հայաստանում իրականացվող ուղղակի աջակցության ծրագրերի իրականացման համար հատկացվել է ավելի քան 109 մլն ԱՄՆ դոլար: ԱՄՆ աջակցության ծրագրերի ամբողջականությունն ու առավելագույն արդյունավետությունը ապահովելու նպատակով ԱՄՆ պետական գործակալությունները Հայաստանում գործում են ՀՀ կառավարության, հասարակական կազմակերպությունների, մասնավոր ոլորտի եւ սփյուռքի հետ համատեղ: Հայաստանում ԱՄՆ կառավարության աջակցության ծրագրերի իրականացման հիմնական նպատակները երեքն են՝ 1) ժողովրդավարության ամրապնդում, 2) տնտեսական բարեփոխումների իրականացում, 3) տարածաշրջանային կայունության խթանում:

«Օրինաց երկիրը» հարստանում է «նոր» կադրերով

Մի քանի տարի առաջ մշակույթի փոխնախարար Կարեն Արիստակեսյանը «Հանրապետական» կուսակցությանն անդամակցելու համար դիմում էր ներկայացրել, որին այդպես էլ մինչեւ օրս ընթացք չտրվեց...

Երկու օր առաջ պարզ դարձավ, որ Կարեն Արիստակեսյանն արդեն ընդունվել է «Օրինաց երկիր» կուսակցության շարքերը պարզ պատճառով՝ ամրապնդելու իր դիրքերը եւ նախարարի հետ ջերմ կապը:

Մ. Մ.

Չինական կողմն առաջարկել է Հայաստանում եւս բացել կաուչուկի համատեղ ձեռնարկություն

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Նաիրիտ 2»-ի կաուչուկի ստացման նոր տեխնոլոգիաներով Չինաստանում համատեղ ձեռնարկություն բացելու նախագիծը շահավետ է», այսօր լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ հայտնեց ՀՀ առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարարության վարչության պետ Մերուժան Հակոբյանը: Նրա խոսքերով, հայկական կողմը կստանա շահույթի 40 տոկոսը, ինչպես նաեւ մուտք կգործի չինական հսկայական շուկա: Մ. Հակոբյանի տեղեկացվությամբ, չինական կողմը հանդես է եկել նոր առաջարկով՝ Հայաստանում նույնպես բացել նման համատեղ ձեռնարկություն՝ այս դեպքում 60 տոկոս շահույթը թողնելով Հայաստանին: Ի դեպ, վարչության պետը հաստատեց նաեւ այն լուրը, որ «Նաիրիտ»-ը հաղթել է Սիրիայի երկաթուղին ռետինատեխնիկական մասով հագեցման մրցույթում, եւ այժմ ծրագիրը գտնվում է քննարկման փուլում:

ՄՈՍԿՎԱ

ՌԴ ՀՀ դեսպանատանը 8-րդ անգամ կայացավ Արամ Խաչատրյանի ծննդյան 100-ամյակին նվիրված միջոցառում

Ինչպես տեղեկացանք ՌԴ ՀՀ դեսպանության մշակույթի բաժնի աշխատակից Գագիկ Գաբրիելյանից, հոկտեմբերի 21-ին դեսպանության եւ ՌԴ արտգործնախարարության հետ համատեղ վերջինիս մշակույթի կենտրոնում կազմակերպել էր համերգ-ընդունելություն՝ նվիրված Արամ Խաչատրյանի 100-ամյակին:

Համերգին ներկա են եղել մոտ 80 արտասահմանյան երկրների դեսպաններն իրենց կանանց հետ: Համերգից առաջ ելույթ են ունեցել ՌԴ-ում ՀՀ դեսպան Արմեն Սմբատյանը, ՌԴ-ում արտասահմանյան դիվանագիտական կորպուսի սպասարկման վարչության պետ Իվան Սերգեեւը, որն էլ իր հերթին շնորհակալություն է հայտնել դեսպանությանը հիշյալ միջոցառումը կազմակերպելու համար:

Համերգի ժամանակ Ա. Խաչատրյանի ստեղծագործությունների կատարմամբ հանդես են եկել Մեծ թատրոնի մենակատարուհի Կարինե Սերբինան, բալետի խումբը, ինչպես նաեւ ռադիոյի եւ հեռուստատեսության սիմֆոնիկ նվագախումբը՝ դիրիժոր Անտոն Իվանովի ղեկավարությամբ:

Համերգից առաջ դեսպաններին ծանոթացրեցին Խաչատրյանի տղայի՝ Կարենի, թոռան՝ Արամի, ինչպես նաեւ 83-ամյա կոմպոզիտոր, ՌԴ ժողովրդական արտիստ, պետական մրցանակի դափնեկիր, «Չիպոլինո» բալետի հեղինակ, մեծանուն կոմպոզիտորի եղբոր տղայի՝ Կարեն Սուրենի Խաչատրյանի հետ: Համերգից հետո տեղի է ունեցել ընդունելություն, որի ժամանակ ներկաները ճաշակել են հայկական տոլմա, կոնյակը, գինին, լավաշն ու մածունը: Իսկ ցուցասրահներում ներկայացվել են հայկական գոբելեն աշխատանքներ, քանդակ ու խեցեգործություն, ինչպես նաեւ Արամ Խաչատրյանին նվիրված լուսանկարների մեծ ցուցադրություն:

Հիշեցնենք, որ սա մեծ կոմպոզիտորի հոբելյանին նվիրված 8-րդ միջոցառումն էր, որը կազմակերպել էր դեսպանությունը: Մինչ այդ եղել են համերգներ դիրիժորներ Վլադիմիր Սպիվակովի, Պավել Կոգանի, Վլադիմիր Զիվայի, Հովհաննես Չեքիջյանի, Վահան Պապյանի եւ Կոնստանտին Օրբելյանի գլխավորությամբ: Իսկ մենակատարներ, միջազգային մրցույթի դափնեկիրներ Նիկոլայ Պետրովի, Դենիս Շապլովի եւ Արաբելա Շտայնբախերի ելույթները հիացրել են ներկաներին:

ՄԱՐԻՆԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Չուբայսի երեւանյան հինգ ժամերից մեկը համալսարանում

Սկիզբը էջ 1

Այն հարցին, թե իր ժամանակացույցում ինչու չկան հանդիպումներ նախկին հայ զինակիցների հետ, Չուբայսը կարճելով պատասխանեց. «Բարեկամները կհասկանան եւ չեն վիրավորվի: Ես Երեւանում 5 ժամ եմ մնալու, որոնցից մեկը ես անցկացնում եմ ձեզ հետ»:

Համալսարանում հանդիպում ունենալուց առաջ պատվիրակությունը բանակցել էր Հայաստանի կառավարության ղեկավարի հետ, Մոսկվա թռչելուց առաջ հասցրեց հանդիպել պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանի, ապա՝ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ: Ճիշտ է, պետհամալսարանից Չուբայսը դուրս եկավ փոքր-ինչ կերպարանափոխված: Ներկա գտնվող ուսանողներից մեկի թախանձագին խնդրանքով Անատոլի Բորիսովիչը լսարանի բուռն ծափահարությունների եւ խանդավառության պայմաններում նրա հետ փոխանակեց իր «Ստեֆանո Ռիչի» ֆիրմայի փողկապը:

«Եթե դուք Ռուսաստանում ծախողեք ԵԷՄ-ի աշխատանքը, ապա պատասխանատվություն կկրեք նախագահ Վ. Պուտինի առջեւ: Իսկ ո՞ւմ առջեւ պատասխանատվություն կկրեք Հայաստանում հնարավոր ձախողման դեպքում», հարցին հյուրը պատասխանեց. «Քոչարյանի եւ Պուտինի առջեւ միաժամանակ»: Ռուսաստանցի քաղաքական մենեջերը փորձեց ներկաներին բացատրել, որ Հայաստանում Ռուսաստանի տնտեսական ներկայությունը բարիք է Հայաստանի համար: Ռուսաստանյան ներդրումները նույնպես բարիք են Հայաստանի համար, մանավանդ որ, ի տարբերություն Վրաստանի, որտեղ էներգաձեռնարկությունները Ռուսաստանին բաժին հասան կատաղի մրցակցության հետեւանքով, Հայաստանում ռուսները առանձնակի մրցակից ներդնողներ չտեսան: Բայց Չուբայսին, իր իսկ խոսքերով, ավելի շատ դուր է գալիս ոչ թե Վրաստանում, այլ մեր երկրում իրենց գործունեության շուրջն ստեղծված մթնոլորտը: Թերեւս՝ դարերով մեր ժողովուրդների միջեւ գոյություն ունեցող ավանդական ջերմության պատճառով:

Նկատի ունենալով, որ կառավարության եւ նախագահի հետ կայացած հանդիպումներում հատուկ կոնկրետ պայմանավորվածություններ ձեռք չբերվեցին, այն տպավորությունն է ստեղծվում, թե Անատոլի Չուբայսը Երեւանում իր ժամանակի 1/5-րդը պատահաբար չէ, որ նվիրեց հրապարակային շփմանը: Գուցե հենց դա է դեկտեմբերյան ընտրություններին նախապատրաստվող Աջ ուժերի դաշինքի համանախագահի հիմնական նպատակը: Պատահական չէ, որ նրա հետ եկել էին ռուսաստանյան մամուլի բազմաթիվ ներկայացուցիչներ: Որքան էլ կարեւոր թվա Հայաստանի միացումը նախկին Խորհրդային Միության երկրների միացյալ էներգետիկ համակարգին, գործապաշտ Չուբայսը հանուն դրա հազիվ թե փորձեր նվաճել համալսարանական լսարանի համակրանքը: Դրա համար նա ունի ուրիշ լծակներ եւ Հայաստանում ազդեցություն գործելու այլ մեթոդներ:

Ճակատագրի հեգնանքով հենց Չուբայսի Երեւան ժամանելու օրը Ռուսաստանում «Ռուսկի ալյումինիի» տնօրենների խորհուրդը քննարկեց «Արմենալի» պահարկման հարցը: Մեր հարցին, թե «Արմենալի» բախտին չե՞ն արժանանա արդյոք Ռուսաստանի գնած նաեւ մյուս ձեռնարկությունները, Չուբայսը պատասխանեց, որ ինքը հավատում է Հայաստանում իր արդար գործի հաջողությանը, առաջին հերթին՝ ելնելով Հայաստանում դինամիկորեն զարգացող տնտեսական իրավիճակից: Չուբայսի կարծիքով, «Ռուսկի ալյումինիի» այդ քննարկումները թելադրված են ոչ թե Հայաստանի տնտեսական իրադրությամբ, այլ ռուսաստանյան ընկերության ներսում սեփականության վերաբաժանմամբ:

Ինչ էլ լինի, ինչպես ասում են ռուսները, Հայաստանում ռուսաստանյան առաջին տնտեսական բլիթը ոնց որ թե կուտ է գնում: Բայց Չուբայսն, ի տարբերություն Օլեգ Դերիպասկոյի, ինչպես հայտնի է, շեկ է: Իսկ ժողովուրդն ասում է, որ շեկերի բախտը բերում է:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԲ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Լրագրողների սենեակ /հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայութիւն /հեռ. 582483
Apple Macintosh համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ընթացիկ

Էկոլոգիական գիտելիքներ ներկրողներին էլ են պետք

Հայաստանում տարեկան օգտագործվում են շուրջ 200 տ նյութեր, որոնք քայքայիչ ներգործություն ունեն օզոնային շերտի վրա

Բնապահպանական այլ թեմաները, հատված ծառերից ու անտառներից բացի, զարմանալի է, բայց չեն հուզում մեր հասարակությանը: Էկոլոգիական բնույթի մի շարք կոնվենցիաներ վավերացնելու, նաեւ ՀՀ ջրային օրենսգրքում փոփոխություններ կատարելու վերաբերյալ ԱԺ երեկվա քննարկումների ընթացքում դահլիճում գրեթե պատգամավոր չկար: Ոչ հարցեր էին տալիս, ոչ էլ ելույթներ ունենում: ԱԺ-ն իրեն ծնող հասարակության պատկերն է, եւ այլ բան դժվար էլ է սպասել: Ինչքան ժամանակ պիտի անցնի, ինչքան պիտի բարձրանա մեր կենսամակարդակը, որ այլեւս շքեղություն չհամարենք իսկապես մտահոգվելու անշոշափելի, բայց իրական վտանգ բովանդակող այնպիսի խնդիրներով, որոնք հասարակությանն այնքան անծանոթ ու միաժամանակ այնքան շատ են բնապահպանության ոլորտում: Երեկ ԱԺ-ն հիշատակված շարքի մի շարք կոնվենցիաներ վավերացրեց՝ «Միջազգային առեւտրում առանձին վտանգավոր քիմիական նյութերի եւ պեստիցիդների վերաբերյալ նախնական հիմնավորված համաձայնության ընթացակարգի մասին» (1938 թ., Ռոտերդամ), «Օզոնային շերտը քայքայող նյութերի մասին» Մոնրեալի արձանագրության կոպենհագենյան (1992 թ. նոյեմբեր) եւ լոնդոնյան ուղղումները «Կայուն օրգանական աղտոտիչների մասին»:

Հայաստանում 1993 թ.-ից օզոնի պարբերական չափումներ են կատարվում Երեւանում, Սեւանա լճի ավազանում, Արագածի հարավային լանջից (ծովի մակարդակից 2000 մ բարձրության վրա) եւ մերձկատարային սարահարթից (3200 մ): Օզոնային շերտի մոնիտորինգի համաշխարհային կենտրոնում Անդրկովկասի տարածաշրջանում օզոնային շերտի վիճակի եւ ուլտրամանուշակագույն ճառագայթման տվյալները ներկայացնում է Հայաստանը: Դրա համար օգտագործվում է հատուկ սարքավորում, որ Գերմանիան նվիրաբերել է Հայաստանին՝ Համաշխարհային հիդրոօդերեւութաբանական կազմակերպության աջակցությամբ:

Օզոնային շերտի վերաբերյալ մոնրեալյան ու լոնդոնյան ուղղումները ներկայացնում են վտանգավոր քիմիական նյութերի նոր խմբեր, որոնց ազդեցությունը եւս կործանարար է օզոնի համար: Այդ նյութերը հայտնաբերվել են էկոլոգների երկարամյա ուսումնասիրությունների միջոցով, եւ նրանց իսկ հանձնարարականով պիտի դուրս մղվեն մեր կյանքից կամ փոխարինվեն անվտանգ նմանակներով: Ամենահայտնի նյութը, որ անմիջականորեն սպառնում է օզոնային շերտի ամբողջականությանը, սառնարանային տեխնիկայում օգտագործվող ֆրիոնն է եւ կրակմարիչների մեջ օգտագործվող հալոնները:

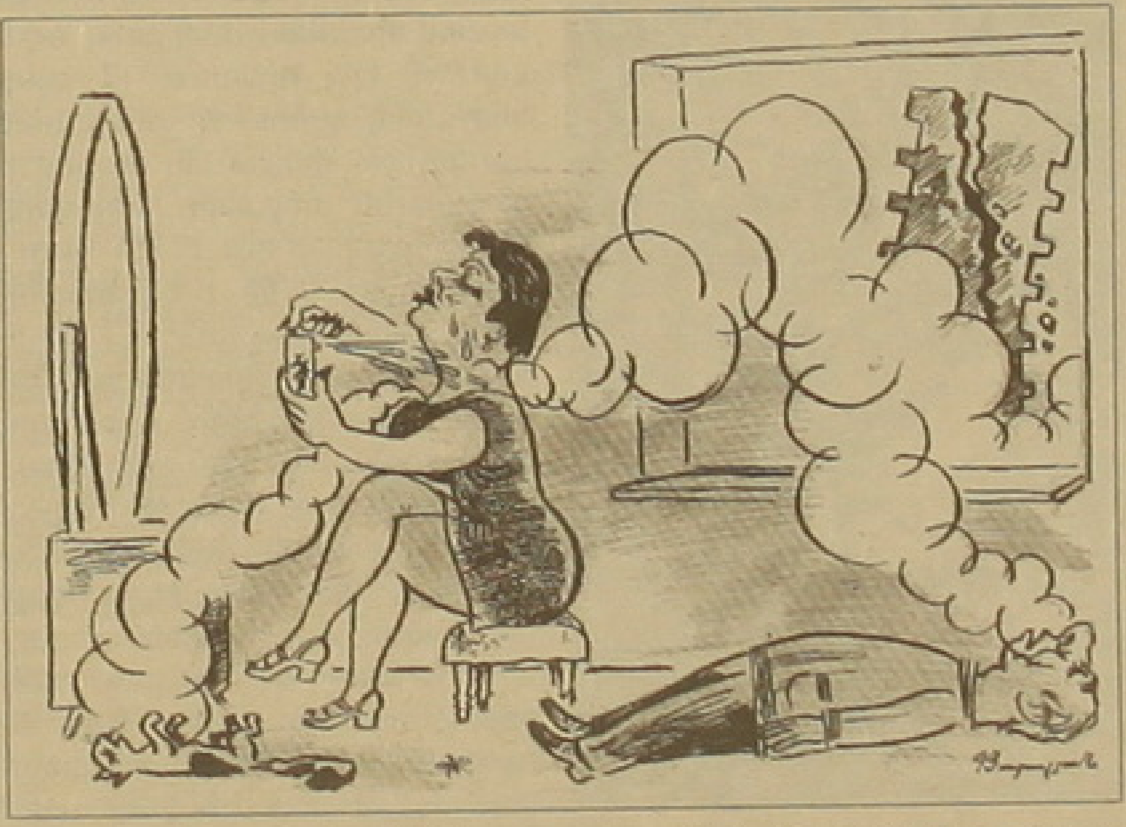

Նոր արտադրվող սառնարաններում արդեն ֆրիոնի փոխարեն կիրառվում են մոտ 200 անվամբ նոր նյութեր: Սակայն այս սկզբունքով սառնարաններ արտադրվում են առայժմ միայն Եվրոպայում, եւ այդ երկրները հիմնականում այս կոնվենցիաների անդամ երկրներ են: Սակայն բացառված չէ, որ Հայաստան ներկրվեն մեծաքանակ սառնարաններ, որոնք արտադրվել են ֆրիոնի օգտագործմամբ՝ շրջանցելով կոնվենցիաների պահանջները: Ստացվում է, որ մեր ներկրող-գործարարներին էլ էկոլոգիական իմացություններ են պետք, որից նրանցից շատերը մղոններով հեռու են: Նաեւ սովորական օծանելիքը՝ զանազան բույրեր սփռելով շուրջը, օզոնային շերտի քայքայման ակտիվ ազդակ է: Իհարկե, աշխարհում այժմ շատ ֆիրմաներ կան, որոնք իրենց արտադրած օծանելիքի վրա նշում են օզոնի վրա ազդեցության մասին (հիմնականում եթե անվնաս է): Բայց դարձյալ ոչ օծանելիք ներկրողը, ոչ էլ առավել եւս սպառողն անտեղյակ են այս մասին: Եվ բացի այդ, հաշվարկվել է, որ Հայաստանում տարբեր արտադրություններում ու ասպարեզներում տարեկան օգտագործվում են 200 տ նյութեր, որոնք քայքայիչ ներգործություն ունեն օզոնային շերտի վրա: Միջազգային պայմանագրերին Հայաստանի միանալը հենց նշանակում է, որ Հայաստանը մտնում է միջազգային պարտավորությունների ցանցի մեջ եւ, ուզի թե չուզի, իրականացնելու է օզոնապաշտպան միջոցառումներ: Մեր բնապահպանների համար ամենաուրախալին միջազգային կազմակերպություններից տեխնիկական ու ֆինանսական օժանդակությունն է այս առթիվ:

Իսկ ընդհանրապես օզոնային շերտի ամբողջականության պահպանումը մի երկրի խնդիր չէ, բայց սպառնալիքը բոլորի համար համարժեք վտանգ է բովանդակում: Առողջապահները պնդում են, որ մաշկի քաղցկեղի զգալի աճը ողջ աշխարհում պայմանավորված է մթնոլորտում օզոնային ծեղի շարունակական մեծացմամբ:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Ու՞ր են մեր վարպետները

Հեռուստատեսային մի հաղորդման ժամանակ Ս. Փարաջանովի տուն-թանգարանի տնօրեն Զավեն Սարգսյանն արտահայտելով իր հիացմունքը Նորավանքի ճարտարապետի, կառուցողի հասցեին, միաժամանակ խոր անբավարարություն արտահայտեց նորակառույց մի աղբյուր-հուշարձանի առթիվ, դառնությամբ հարց տվեց՝ ո՞ւր են մեր քաղաքի վարպետները:

Հարցը բնավ էլ հռետորական չէր, հայ մարդու մտահոգությունը տեղին է ու թեեւ մենք այժմ պատրաստում ենք քարագործ վարպետներ, բայց այսօր արհեստագործությունը, ավելի ճիշտ նրա ուսուցումը վտանգված է: Երկար ժամանակ աշխատել եմ մասնագիտական տեխնիկական կրթության բնագավառում: Զուգահեռներ անցկացնելով խորհրդային եւ ներկայիս մասնագիտական կրթական համակարգի միջեւ, կարող եմ ասել, որ համակարգը առաջինի կողմն է: Այժմ այսպես կոչված նախնական մասնագիտական կրթության տարբերակը չի ապահովում ոչ մասնագիտական կրթությունը եւ ոչ էլ հանրակրթությունը: Իսկ եթե մի կրթություն չի ծառայում իր նպատակին, ապա լուրջ եզրահանգումներ պետք է անել: Ուսումնական պլաններով արհեստագործությանը հատկացված ժամերի քանակն այնքան քիչ է, որ ուսումնական երկու տարվա ընթացքում անհնարին է յուրացնել որեւէ մասնագիտություն: Կարող եմ ասել, թե արհեստագործական հոսքով ավագ դպրոցում մենք միայն նախնական մասնագիտական գիտելիքներ ենք տալիս, որ առաջնայինը միջնակարգ կրթությունն է: Համակարգում աշխատող յուրաքանչյուր ոք լավ գիտե, թե ում հետ գործ ունենք: Հանրակրթական դպրոցներում չառաջադիմած, սոցիալական տարբեր պատճառներով ուշադրությունից դուրս մնացած, ոչ օրինակելի վարքագիծ ունեցող աշակերտներ են, որոնցից քչերն են հետաքրքրվում հանրակրթական առարկաներով: Իսկ արհեստագործությանը հատկացված ժամանակն այնքան քիչ է, որ մինչեւ հաջորդ դասը գրեթե մոռացության է մատնվում: Սա առաջացնում է նաեւ ծնողների դժգոհությունը: «Իմ երեխան, ասում են նրանք, եթե սովորող լիներ, ինչու պետք է դպրոցից հանեի, ես այստեղ եմ բերել, որ արհեստ սովորի»:

Երբ արտասահմանից մեր երկիր են գալիս տարբեր մասնագետներ եւ իրենց ծառայություններն են առաջարկում այս կամ այն մասնագիտություններ ուսուցանելու համար, նրանց տրվում են անհրաժեշտ տարածքներ, նյութատեխնիկական բազա, մի խոսքով, բավարար ուշադրություն: Արդյոք մենք չե՞նք կարող պատրաստել վարպետներ, երբ փոխարենը հրավիրում ենք, ասենք, Ֆրանսիայից: Սրանք հարցեր են, որոնք լուծում են պահանջում:

Կրթության օրենքում փոփոխություն մտցնելը ժամանակի հրամայական է եւ որքան շուտ լինի, այնքան լավ:

ՖՐՈՒՆԶԵ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Թիվ 14 ավագ դպրոցի տնօրեն

ՄԵՐ ՇՐՋԱՊԱՏԸ

Պտույտ մը Երեւանի բակերուն մեջ

Մեր քաղաքում կան բազմաթիվ շենքեր, որոնք կառուցվել են խորհրդային տարիներին: Դեռեւս այն ժամանակ դրանց հարակից տարածքները բարեկարգվել են, ստեղծվել է համապատասխան միջավայր, որտեղ երեխաները, նաեւ մեծերը խաղան, հանգստանան: Այսօր ոչ միայն շենքերը, այլեւ բակերը համապատասխան մարմինների ուշադրությունից դուրս են մնացել: Բավական չէ, որ չեն բարեկարգում, եղածն էլ չեն պահպանում:

Բնակիչների մեծամասնությունը (եթե ոչ բոլորը) տառապում են տարածք վերցնելու «ախտով»: Յուրաքանչյուրը փորձում է իրենով անել թեկուզ փոքր հողակտոր: Թե ինչ նպատակների կծառայի, կախված է անձի հնարավորությունից: Եթե կան միջոցներ, ուրեմն հարմար պայմաններ կստեղծվեն մեքենայի համար: Եթե չկան, ավտոմեքենա էլ չունեն, ապա հոգ չէ, կարող է դառնալ հողամաս, փոքրիկ այգի: Այս ամենին ավելանում են անգործության մատնված ավտոմեքենաները, որոնք տարիներով նույն տեղում են, փոքրիկ խանութները, որոնք մի լավ կտոր էլ իրենցով են անում, եւ տեսնում ենք, որ երանելի բակից շատ քիչ բան է մնացել: Այնպիսի տպավորություն է ստեղծվում, կարծես բոլորի կարգախոսն է դարձել «Շնից մազ պոկելն էլ օգուտ է» հայտնի խոսքը:

Բերենք մի քանի օրինակներ: Արաբկիր համայնքի Վրացական փողոցի սկզբի հատվածում կան մոտ 10-ից ավելի բակեր, որոնցից 3-ը կարելի է առանձնացնել՝ որպես համեմատաբար լավ վիճակում գտնվողներ: Իսկ մնացածներից յուրաքանչյուրն իր հերթին հարուստ է թե՛ ավտոտնակներով, թե՛ հողամասերով, թե՛...

Այսօր այսպիսին է պատկերը, իսկ ինչպիսի՞ն էր սկզբնական շրջանում: Այդ մասին պատմում է Վալյա տատիկը, որն այստեղ ապրում է վաղուց:

– Դեռ այն ժամանակ էսպես բաժան-բաժան չէին արել, տարածքը մեծ էր, երեխեքի համար էլ տեղ կար, մեծերի համար էլ, ու ոչ ոքի չէր խանգարում: Շենքերում շատերը գործ չունեն, իջնում են բակ, որ գոնե օրը մթնեցնեն, եւ ամեն երեկո նույն խոսակցությունն ենք լսում. «Երեխեք, ուրիշ տեղ խաղացեք, երեխեք, ցածր գոռացեք»... Ու էսպես շարունակ:

Իսկ տիկին Ռուզանն ավելացրեց.

– Եթե բակը մեծ է եւ ինչ-որ տարածք ավտոտնակի, հողամասի համար է հատկացվում, էլի ոչինչ, կարելի է ընդունել: Իսկ ինչ ասենք այն առաջին հարկի բնակիչների մասին, որոնք տան դիմացի տարածքն են վերցնում ու ցանկապատում: Եթե ասֆալտ էլ է արած լինում, ապա հող են լցնում ու «այգի» դարձնում: Շատերն էլ հետո կամ չեն օգտագործում, կամ թողնում հեռանում են:

Շենգավիթ համայնքի Ծերեթելի 48 հասցեում գտնվող որոշ ծառահատված տարածքներում բավական չէ, որ ավտոտնակներ են կառուցում, տաղավարն էլ հետն են քանդում: Կամ Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի Ա3 թաղամասում ֆուտբոլ խաղալու համար հատկացված տարածքի վերջնամասից փոքր հատվածը վերցրել եւ խանութ են սարքել: Բնակիչները ստիպված դաշտի միջով են անցնում ու խաղացողներին էլ խանգարում: Կամ Էրեբունու պողոտայում՝ շուկայի հարեւանությամբ գտնվող 2 բարձրահարկ շենքերը, որոնք բավական չէ փողոցին կից են կառուցվում, հիմա էլ մայթերն են վերցնում եւ խանութ սարքում:

Նման օրինակներ բազմաթիվ են: Այսօր մեր պատճառով են բակերի տարածքները կրճատվում, սակայն մոռանում ենք այն փոքրիկներին, որոնք ընդամենն ուզում են խաղալ:

ԱՆՆԱ ԳԶԻՐՅԱՆ
ԾՈՎԻՆԱՐ ՄՈՍՈՅԱՆ

Սպասարկման արդիական ձեւեր նաեւ հեռավոր շրջաններում

Եթե մայրաքաղաքում օրեցօր սնկի նման բազմանում են տաքսի-ծառայություններն ու ընկերությունները, ապա Երեւանից հեռու ընկած քաղաքներում այդպիսիք դեռեւս նորություն են:

Եղեգնաձոր քաղաքում շուրջ մեկ տարի գործում է տաքսի «Անի» ծառայության գրասենյակը, որը տեղավորված է կենցաղի տան շենքում: Այն թեեւ զբաղեցնում է ընդամենը մեկ սենյակ, սակայն խնամքով կահավորված է, վաղ առավոտից մինչեւ կեսգիշեր հեռախոսի մոտ հերթապահող աղջիկները հարգանքով ու սիրալիր պատասխանում են բոլոր կանչերին: Իսկ պատվերներ լինում են օրվա բոլոր ժամերին ոչ միայն Եղեգնաձոր քաղաքից, այլեւ շրջակա եւ նույնիսկ հեռավոր գյուղական բնակավայրերից: Եղեգնաձորում երթուղու արժեքը մեկ կանգառի համար (անկախ հեռավորությունից) 300 դրամ է, իսկ քաղաքից դուրս յուրաքանչյուր 1 կմ-ի համար գանձվում է 100 դրամ: Առայժմ մեքենաների թիվը չորսն է, սակայն վարորդներն անտրտունջ երթեւեկում են պահանջված երթուղով, ընդորում երբեք հավելավճար չեն պահանջում ուղեւորից: Վարորդներից մեկը՝ Վանիկ Բեգլարյանը նշեց, որ օրեր առաջ ինքն, իրականացնելով պատվերը, ուշ գիշերային ժամին ուղեւորներին հասցրել է բարձրլեռնային Հորբատեղ գյուղը (շուրջ 23 կմ հեռու է Եղեգնաձոր քաղաքից) եւ գանձել ընդամենը 2300 դրամ, որը խստիվ համապատասխանում է ընդունված նորմերին: Եթե պատվեր կա, անկախ այն բանից, թե որքանով է հեռու կամ դժվարանցանելի, պետք է գնալ, ահա այս սկզբունքով են գործում «Անի» ծառայության վարորդներն ու պատասխանատուները: Երբեմն էլ «Անի» ծառայության վարորդներն ուղեւորներին տեղ են հասցնում «ընկերական կարգով»: Ինչ արած՝ դժվար օրեր են, քաղաքացիների հոգեվիճակին պետք է ընտելանալ: Եղեգնաձոր քաղաքի բնակիչներից շատ-շատերը գոհունակությամբ են արտահայտվում նորաստեղծ այս ընկերության բարեհամբույր գործունեության մասին:

ԱՐՄԵՆ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ
Եղեգնաձոր-Երեւան

Մաքգիլ համալսարանում հայերենի դասընթացները փակվել են հատուկ որոշմամբ

«Ազգի» հոկտեմբերի 8-ի համարում տպագրված Կանադայի Մաքգիլ համալսարանի գերմանագիտության ամբիոնի պրոֆեսոր Դորա Սաքայանի հարցազրույցում տեղ է գտել մի անճշտություն, որի մասին տեղեկացանք տկն Սաքայանից մի քանի օր առաջ էլ. փոստով ստացած նամակից:

Շնորհակալություն հայտնելով հարցազրույցի համար, նա գրում է, որ համալսարանում գործող հայերեն դասընթացների ֆինանսավորումը Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությունը դադարեցրել է ոչ թե անցյալ տարվանից, ինչպես նշված է հարցազրույցում, այլ 1993 թվականից: «1991 թվականին ձեռնամուխ եղա արեւմտահայերենի դասագրքի ստեղծմանը, որը համալսարանի հայերեն դասընթացների հետ 1992–1993 թթ. ֆինանսավորում էր Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությունը՝ տարեկան 5 հազար դոլարով: Ցավոք, 1993 թվականից ֆինանսավորումը դադարեցվեց, պատճառաբանելով, թե կազմողը գերմանագետ է եւ ոչ հայագետ: «Ժամանակակից արեւմտահայերեն անգլիախոս աշխարհի համար» դասագիրքս իմ միջոցներով ավարտեցի 2000 թվականին», գրում է տկն Սաքայանը:

Իսկ անցյալ տարվանից հայերեն դասընթացները փակվել են Մաքգիլ համալսարանի ներքին որոշման համաձայն, որը վերաբերել է բոլոր լեզուներին, բացի անգլերենից եւ ֆրանսերենից:

Ռ. Պ.

Մերժվածները

Երանելի մահվան հրեշտակը՝ Ջեք Գեւորգյան

Ամերիկյան «60 րոպե» CBS հեռուստահաղորդաշարի պատվերով 2000 թ. նկարահանվեց հայտնի բժիշկ Ջեք Գեւորգյանի մասին փաստավավերագրական ֆիլմը, որի ստեղծմանը որպես սցենարի հեղինակ եւ համապրոդյուսեր մասնակցել է նաեւ Հայաստանից ԱՄՆ գաղթած Արթուր Բաքայանը (Արմին)։

Ֆիլմը (անգլերենով) վերնագրված է «Ծաղրանք դատավարություն Ջեք Գեւորգյանի»։ 52 րոպե տեւողությամբ ֆիլմում օգտագործված են հատվածներ բանտային հեռախոսազրույցներից, նաեւ տարիներ առաջ Court TV հեռուստալիքի նկարահանումներից գնված 5 րոպեանոց դրվագներ։ Պայմանագրային պարտավորություններով ֆիլմը ԱՄՆ-ից բացի վաճառված է 8 երկրների։ Ֆիլմի հեղինակները (ռեժիսոր-պրոդյուսեր՝ Աննա Տերյան, սցենարիստ եւ պրոդյուսեր՝ Արթուր Բաքայան, օպերատոր՝ Արսեն Ղազանչյան, մոնտաժը՝ Վահե Խաչատրյանի, տեխնիկական պատասխանատու՝ Ալիս Ֆորդ) պատրաստ են առանց ակնկալիքի Հայաստանին տրամադրել ֆիլմի ցուցադրության իրավունքը։

«Ազգ»-ի զրույցը ֆիլմի սցենարիստ, պրոդյուսեր Արթուր Բաքայանի հետ ներկայացնում ենք ստորեւ։

- Պրն Բաքայան, բանտում 3 անգամ տեսակցել եք Ջեք Գեւորգյանի հետ, նրա մասին ֆիլմի հեղինակներից եք։ Ի՞նչ մանրամասներ կպատմեք։

- Խոսքը լեգենդար բժիշկ Ջեք Գեւորգյանի մասին է, որին Բժիշկ-մահ են անվանում (Doctor Death), եւ որին՝ 131 մարդու օգնություն ցույց տալուց, 12 տարվա հաղթանակներից հետո, կարողացան կեղծ ձեւերով երկար ժամանակ բանտում պահել։

Այսօր ամերիկյան առաջադեմ ուժերը Ջեք Գեւորգյանին համարում են մարդու իրավունքների հարցում ամենամեծ մարտիկը եւ գտնում են, որ նրա բարձրացրած հարցը մարդու առաջին հիմնական իրավունքի մասին է։ Երբ մարդը մահամերձ է, չունի որեւէ բուժում, եւ 3-4 հիվանդանոցների կողմից ախտորոշված, հիմնականում անգիտակից գտնվում է մի միջանկյալ վիճակում, մի՞թե դա կարելի է կյանք համարել, առավել եւս երբ տվյալ հիվանդը ինքն է խնդրում արագացնել իր մահը։ Այդպիսի կյանքը, երբ վիրահատություններով, դեղորայքով արհեստականորեն երկարացնելով, որեւէ ֆունկցիոնալ բարեշրջում եւս տեղի չի ունենում մարմնում, որոշ կազմակերպություններ մարդու տանջանքները երկարացնելու միջոցով փաստորեն թալանում են պետությանը։ Այս դեպքում ո՞վ է մեղք գործում՝ հիվանդանոցը, թե՞ Ջեք Գեւորգյանը։

-Պատասխանը չէ, որ այս երեւույթը հանդես է եկել այսօրվա տեխնոկրատական արեւմուտքի ամենացայտուն երկրում՝ ԱՄՆ-ում, որտեղ հիվանդանոց հասկացությունը դարձել է մի պահեստի գերմեքենա, որ խժռում է մարդու հոգին։ Տարեկան 300 մլրդ դոլար պետականորեն առողջապահությանը նախատեսված գումարի 50-85 տոկոսը ծախսվում է ոչ թե մարդկանց առողջությունը վերականգնելու, այլ անբուժելի հիվանդների կյանքը 10-20 օրով երկարաձգելու համար։ ԱՄՆ-ում սա նաեւ սոցիալական խնդիր է, որովհետեւ ով ապահովագրում ունի, հիվանդանոցը նրան չի տանջում, իսկ նրանք, ովքեր չունեն եւ պետական դոտացիայի վրա են, այսինքն՝ պետությունը վճարում է հիվանդանոցային ամեն օրվա ծախսը, ապա այդ համակարգն ամեն ինչ անում է նման հիվանդների կյանքն ամեն գնով, թմրադեղերով, այլ միջոցներով երկարացնելու՝ պետությունից ավելի գումար ստանալու համար։ Ջեք Գեւորգյանի արածը այս համակարգին նետված ձեռնոց է, այն ոչնչացնելու առաջարկ։

1956-ին նա հայտնաբերեց, որ եթե օսցիլոգրաֆը ցույց է տալիս հորիզոնական գիծ, այսինքն՝ մահ, եւ լույսի բեկումը բիբերի մեջ երեք կետերով եռանկյունի է կազմում, ապա մինչեւ 7 րոպե պետք է պայքարել կյանքի համար, եթե ոչ՝ ուրեմն փրկություն չկա։ Եվ մահվան ճիրաններից մարդուն հետ բերելու համար մասնագետները նրան Doctor Death անվանեցին։ Բայց, երբ մահվան դատապարտվածն է խնդրում մահվան ծառայություն հատուկ մասնագետի կողմից, բժիշկ Գեւորգյանը գտնում է, որ ճիշտ է դա իրականացնելը։ Որովհետեւ մարդն ինքն է տնօրինում իր կյանքի եւ մահվան իրավունքը, եթե դա իրեն չի պատկանում, ապա նա դառնում է ստրուկ։

Որեւէ ձի կամ շուն, եթե կիսամեռ, անհույս վիճակում է, մարդն այնքան խիղճ է ունենում, որ կամ կրակում, կամ սրսկում, վերջ է տալիս կենդանու տառապանքներին։ Մարդու պարագայում քիչ ավելի են տանջում, որ պետությունից փող պոկեն։ Որն է «հոգեպես ավելի ազնիվ»։ Եվ վերջապես որեւէ մեկը չի գնացել Ջեք Գեւորգյանի մոտ ու ասել՝ սպանի՛ր ինձ, այլ ասել է՝ օգնի՛ր ինձ։

- Հոգեւոր, կրոնական տեսակետից ինչպե՞ս եք գնահատում այս երեւույթը։

- Որեւէ կրոն՝ քրիստոնեություն, իսլամ, բուդդայականություն թե մեկ այլ, մարդու համար ամենակարեւոր պահը համարում է կյանքի նաեւ վերջին վայրկյանները։ Եթե մարդու գիտակցությունը տեղն է, սակարեւոր է, որովհետեւ նա իր ապրած ողջ կյանքը արժեւորում է, եթե հավատացյալ է, քահանա է կանչում, խոստովանում, թեթեւացնում հոգին, իսկ այս պարագայում բժշկական մեքենայի տակ ճզմված անգիտակից մի գոյություն է, ո՛չ մարմնի մեջ է, ո՛չ նրանից դուրս։

- Իսկ իրավաբանական տեսակետի՞ց։ Որքան տեղյակ ենք, ամերիկյան իրավաբանները դեմ են յութինեզիային։ Սա որոշ հանգամանքներում կարող է հնարավորություն ընձեռել չարանենգ մտադրություններ իրականացնելու համար։

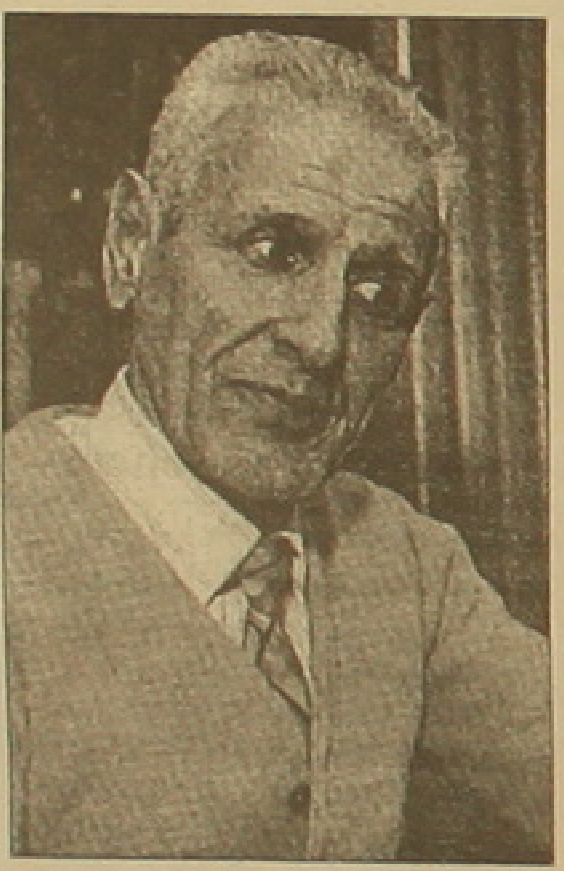

- Նախ եւ առաջ, հիվանդն ինքն է որոշում, իսկ ախտորոշում են մի քանի հեղինակավոր բժշկական կենտրոններ։ Գործում է բժիշկների հատուկ որակավորում ստացած համակարգը, ստեղծվում է փաստաթղթերի մի ամբողջ փաթեթ։ Գրավոր փաստաթուղթը վավերացնում է նոտարական գրասենյակը, հաստատվում փաստաբանների, վկաների ներկայությամբ։ Նման պարագայում հնարավոր չէ որեւէ անօրինականություն։ Գերագույն դատարանը, յութինեզիայի օրենք չի ընդունել ԱՄՆ բժիշկների ընկերակցության պահանջը՝ հրավիրել համաժողով, չիրականացավ։ Մինչդեռ, նման օրենքի բացակայությամբ է հնարավոր միջամտություն հիվանդի կյանքին, ասենք, սնուցող սարքի անջատում որեւէ մեկի պատվերով։

- Եվ, այնուամենայնիվ, ո՞րն է Ջեք Գեւորգյանի «մեղքը»։

- 14 տարի առաջ Ջեք Գեւորգյանը Դետրոյթ քաղաքի ամենամեծ՝ Սարատոգա հիվանդանոցի գլխավոր պաթոլոգն էր։ Դեյվիդ անունով մի անհույս հիվանդ, որին սարքերն էին պահում, 17 տարի շարունակ դիմում էր ամերիկյան գերագույն դատարան, որպեսզի թույլատրեն անջատել խողովակները, հասկացնում է Ջեք Գեւորգյանին, որ օգնի իրեն մեռնել։ Բժիշկը պատասխանում է, որ իրավունք չունի։ Հետագայում Ջեք Գեւորգյանը պատմում է, թե այդ աղերսագին հայացքն անընդհատ հետապնդում էր իրեն, եւ ինքը որոշում է ստեղծել մահվան մեքենա։ Այս դեպքում ոչ թե բժիշկը, այլ հիվանդն է իր ձեռքով սեղմում կոճակը, եւ 30 վայրկյանի ընթացքում 3 տարբեր նյութեր երակի մեջ անցնելով, քնած վիճակում հանգիստ անցում են ստեղծում։ Այն հիվանդի պարագայում, որի ոչ մի մկանը չի աշխատում, որ կարողանա կոճակը սեղմել, Ջեք Գեւորգյանը գտնում է, որ բժշկի միջամտությունն անհրաժեշտ է։ 131-րդ հիվանդը Թոմաս Յոքն էր՝ սպորտային ավտովազքի նախկին չեմպիոն, երկար տարիներ անհույս պառկած, որ անվերջ խնդրում էր՝ հանգստացնել իրեն։ Ջեկ Գեւորգյանը հանձն է առնում, նկարահանում մահվան ամբողջ ընթացքը եւ տեսանյութը տրամադրում լեգենդար Մայք Վալիսի CBS-ի «60 րոպե» հաղորդաշարին եւ սփռվում է Նահանգներով մեկ։ Սրանով նա ձեռնոց է նետում ու ասում. «Ահա սա է ճիշտը, ինչպես ծննդի ժամանակ է բժշկի ասիստենտությունը անհրաժեշտ, այնպես էլ՝ անհույս հիվանդի պարագայում»։

Ջեք Գեւորգյանը խորը անհատականություն է, համարձակ, ուղղամիտ, մեծ հեղինակություն է վայելում ԱՄՆ-ի նշանավոր մարդկանց միջավայրում։ Աշխարհի 28000 բժիշկներ կանգնած են ի պաշտպանություն նրա եւ կարծում են, որ առանց Ջեք Գեւորգյանի այս հարցը չէր հնչի։ Հոլանդիայում, Բելգիայում յութինեզիան օրենքի ուժ է ստացել։ Գերմանիայում, Ֆրանսիայում, Անգլիայում շոշափվում է այս խնդիրը։ ԱՄՆ-ի Օրեգոն նահանգում տեղական կառավարման մարմինները, տեղի տալով ժողովրդական ճնշումներին, դա օրինականացրել են։ Վերջերս ամերիկյան բժիշկների 60 տոկոսը դիմել է ԱՄՆ գերագույն դատարան, որպեսզի յութինեզիան՝ բարի մահը օրինականացնեն։

- Իսկ ո՞վ է Ջեք Գեւորգյանը։

- Նա ծնվել է ԱՄՆ-ի Միչիգանի նահանգի Դետրոյթ քաղաքում՝ 1915-ի եղեռնից մազապուրծ հայի ընտանիքում։ Խոսում է 8 լեզվով, արեւելահայերեն խոսում է ինչպես ես եւ դուք։ 1970-ականներին նա եկել է Հայաստան եւ մինչ գալը սովորել է արեւելահայերեն։ Մեծ գիտնական է, տասնյակ գրքերի հեղինակ, բժշկական գիտությունների դոկտոր դարձել է 24 տարեկանում։ Բարի է, պայծառամիտ, ազնիվ, ամեն ինչ սիրում է կարգ ու կանոնի մեջ, հումորով, կյանքով լի, ինքն է իր կերակուրը եփում, հեծանիվ է քշում, ֆլեյտա նվագում, դաշնամուրի եւ ֆլեյտայի լուրջ կոնցերտներ ունի հայտնի երաժիշտների կատարմամբ, թողարկված է CD։

Վիլյամ Սարոյանը «Մահախոսական» խորագրով գործ ունի։ Ջեք Գեւորգյանի գաղափարական կոնցեպցիան այստեղ եւս կգտնենք։ Մեծ մարդասեր ու լավատես է, չէ՞, համարվում Սարոյանը։ Եվ, ի վերջո, մահվանից հետո ինչ-որ բան կա, շատ չե՞նք մատերիալիստ դարձել արդյոք...

Հարցազրույցը՝
ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Գյուտարար Տամատյանի մասին, որ չարժանացավ Նոբելյան մրցանակի

Ինչպես հոկտեմբերի 14-ին հայտնում էր «Նոյյան տապան» գործակալությունը, Մագնիսական ռեզոնանսային պատկերների ստացման (Magnetic Resonance Imaging MRI) սարքի գյուտարար դոկտոր Ռայմոնդ Տամատյանին բժշկության բնագավառում հանիրավի չի շնորհվել Նոբելյան մրցանակ. հանձնաժողովը մրցանակը շնորհել է երկու այլ գիտնականների, որոնք տեխնոլոգիական բարելավումներ են իրականացրել Տամատյանի հայտնագործության հիման վրա։ Ամերիկյան հեղինակավոր շատ լրագրեր իրենց հրապարակումներում նշել են, որ հանձնաժողովի որոշումը վիճելի է։

Անցյալ շաբաթ **«Ազգ»**-ը տպագրել էր «Նոյյան տապանի» հաղորդագրությունը։ Տամատյանը մոտ 300.000 դոլար է ծախսել «Նյու Յորք թայմս»-ում, «Վաշինգտոն փոստ»-ում եւ այլ լրագրերում հայտարարություններ հրապարակելու համար։ Նա բոլորին կոչ է արել Նոբելյան մրցանակ շնորհող հանձնաժողովի անդամներին խնդրել ուղղել իրենց սխալը եւ բժշկության բնագավառում Նոբելյան մրցանակի դափնեկիրների ցանկում ավելացնել իր անունը։

Մրցանակաբաշխությունից մեկ շաբաթ առաջ ԱՄՆ-ում հրատարակվող «Նոր օր» շաբաթաթերթն անդրադարձել էր Ռայմոնդ Տամատյանի գյուտին։ Այստեղ տպագրվել էր բժիշկ Կարեն Պողոսյանի ծավալուն հոդվածը գյուտարարի կյանքի ու գործի մասին։

Ֆիզիկական ներքին հիվանդություններ ախտորոշող սարքի գաղափարի մասին Տամատյանը մտածել էր դեռ մանուկ հասակից, երբ տեսել է, թե կրծքի քաղցկեղից ինչպես է տառապում տատը։ 27 տարեկանում բժիշկները սկսել են կասկածել, որ ինքն է քաղցկեղով հիվանդ։ Սա եղել է ամեն ինչի սկիզբը։

Լավ ջութակահարն ու թենիսիստը դեռեւս 15 տարեկանում թողնում է երաժշտությունն ու սպորտը եւ սկսում բժշկություն սովորել։ Սովորում եւ աշխատում է Նյու Յորքի Ալբերտ Էյնշտեյն, Պրուքլինի Դաունսթեյթ բժշկական համալսարաններում։

1963-ին Ռ. Տամատյանը գնում է Հարվարդի համալսարան՝ որոշ գիտափորձեր իրականացնելու։ Գիտական համագումարներից մեկում նա հանդիպում է Պենսիլվանիայի ֆիզիկոս բժիշկ Ֆրիմեն Քոփին, որն այդ ժամանակ զբաղված էր բջջի մեջ գտնվող սոդիումի քանակը չափելու փորձով։ Բժիշկը գիտեր, որ իր օգտագործած միջոցը չի բավարարի մարդկային բջիջները քննելու համար։ Սակայն Տամատյանը փորձարկումներով արդյունքի է հասնում։ Նա սկսում է քաղցկեղով վարակված բջիջների քննությունը։ Մկների վրա կատարված փորձերի արդյունքը գոհացուցիչ է լինում։

1971-ին Ռայմոնդ Տամատյանն առաջին անգամ հրապարակում է MRI-ի՝ այն հրաշալի սարքի մասին, որը մագնիսական դաշտի արտացոլմամբ ցույց է տալիս մարդու ներքին օրգանների անբնականությունները։ 3 տարի անց նա պաշտոնապես ստանում է գյուտի արտոնագիրը։

Սակայն հարկավոր էր հետազոտել մարդկային բջիջը։ Գյուտարարի մարմնի կառուցվածքը չէր համապատասխանում սարքին։ Երկար փնտրտուքներից հետո փորձը կատարում է իր փոքրամարմին ուսանողներից մեկի վրա։ 1977-ի հուլիսին ուսանողի՝ 4.5 ժամ սարքի մեջ մնալուց հետո ստացվում է մարդկային մարմնի մագնիսային անդրադարձի առաջին պատկերը։

Տամատյանը ստանում է ԱՄՆ-ի բարձրագույն գիտական մրցանակը (National Medal of Technology), իսկ սարքի առաջին օրինակը, որ «Անխորտակելի» էր կոչվում, պահվում է Վաշինգտոնի Սմիթսոնյան թանգարանի ազգային գիտնականների պատվո ցուցասրահում։

«Ռէյմընտ Վ. Տամատեան թեկնածու է Նոպէլեան մրցանակին, - հոկտեմբերի 4-ին գրում է «Նոր օր»-ը։ - Կը մաղթենք որ մարդիկ կարենան տեսնել Տամատեանի գիւտին կարեւորութիւնը՝ MRI-ի ճամբով մարդկութեան բերած նպաստին, մարդ արարածին առողջութեան սպասարող, բարենպաստ առողջ կեանքի կարելիութիւն ստեղծելու առաւելութեան ընդմէջէն»։ Ինչպես պարզվում է՝ մարդիկ չեն կարողանում տեսնել կամ գնահատել Տամատյանի գյուտի կարեւորությունը։

«Ինչ արած, հայի բախտ է», կասեն շատերը։ Իսկ գյուտարար Տամատյանը, որ միլիոնավոր մարդկանց կյանքեր է փրկել, այժմ մեծ գումարներ է ծախսում իր վաստակած գնահատանքը ստանալու համար։

ԹԱՄԱՐ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

Միջազգային

Հոկտեմբերի 10-ին իսրայելական զորքերը ներխուժեցին եգիպտոսին սահմանակից պաղեստինյան Գազայի հատվածը: Մինչ նրանք Ռաֆահ քաղաքի շրջանում շարունակում էին հերթական պատժիչ գործողությունները, որոնց հետեւանքով 15 պաղեստինցիներ սպանվել էին, ավելի քան 100-ը վիրավորվել, իսկ 200 բնակարան հիմնահատակ ավերվել էր, ՄԱԿ-ի տվյալներով առնվազն 1000 խաղաղ բնակիչներ անօթեւան էին մնացել, ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը միաձայն ընդունեց Իրաքի «վերակառուցման» Մ. Նահանգների բանաձեւը: Այդ ընթացքում ԱՄՆ Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատը տեղի տալով հրեական կառույցների պահանջներին, 398 ձայնով հաստատեց «Սիրիային պատժելու» օրինագիծը: Դրան դեմ քվեարկեցին ընդամենը 4 կոնգրեսական:

Հասկանալի է, որ եթե իսրայելական զորքերը, դատարկելով Գազայի հատվածը, պաղեստինցիներին եգիպտոսի հետ ընդհանուր սահմանից զրկելու նպատակով իրականացվող պատժիչ գործողություններն արդարացնում էին Ռաֆահի շրջանում գտնվող գետնուղիները ոչնչացնելու անհրաժեշտությամբ, ապա ԱՄՆ Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատն էլ, վերոհիշյալ օրինագծի ընդունմամբ, արդարացրեց Սիրիայի իշխանության դեմ կատարված ոտնձգությունը, որն արտահայտվել էր երկրի տարածքի վրա իսրայելական ռմբակոծիչների հասցրած հարվածներով:

Մինչ իսրայելական զորքերը թափ էին հաղորդում պաղեստինցիների նկատմամբ պատժիչ գործողություններին, իսկ ամերիկացի կոնգրեսականները դատապարտում Սիրիային, ահա հոկտեմբերի 10-ին Մալայզիայում գումարվեց «Իսլամական կոնֆերանս» կազմակերպության հերթական՝ 10-րդ համաժողովը, որի գլխավոր թեմաներն էին Իրաքում տիրող իրավիճակը եւ իսրայելա-պաղեստինյան լարվածությունը:

Համաժողովին մասնակցեցին իսլամական 57 երկրների ղեկավարները նախագահի կամ վարչապետի մակարդակով, որտեղ Իրաքը ներկայացրեց ԱՄՆ-ի ստեղծած ժամանակավոր կառավարող խորհուրդը: Այս հանգամանքը մեծապես պայմանավորեց Իրաքին առնչվող քննարկումների ընթացքը եւ իրաքյան խնդրին «Իսլամական կոնֆերանսի» ընդունած համատեղ հայտարարությունն արձագանքեց ԱՄՆ-ի համար ընդունելի տարբերակով:

Թեեւ հայտարարությամբ «Իսլամական կոնֆերանսը» Սիրիայի նկատմամբ ագրեսիվ կեցվածքի եւ Պաղեստինում խաղաղ բնակչության սպանությունների համար դատապարտեց Իսրայելին՝ պահանջելով ՄԱԿ-ից ճնշումներ գործադրել վերջինի վրա, սակայն ընդունած որոշումներն ու հայտարարությունները գործնականում իրականացնելու ուղղությամբ որեւէ կոնկրետ քայլ չձեռնարկելու այս կազմակերպության առանձնահատկությունը միանգամայն հայտնի էր միջազգային ուժերին:

Հետեւաբար այդ ուժերը առանց «Իսլամական կոնֆերանսի» որոշումներին կամ համատեղ հայտարարությանն արձագանքելու միանգամայն արձագանքեցին համաժողովում Մալայզիայի վարչապետ Մահաթիր Մոհամմադի ելույթին, որի ընթացքում նա հայտարարել էր, որ հրեաները, ելնելով սեփական շահերից, ոչ միայն աշխարհն են խառնում, այլեւ՝ ղեկավարում:

Հայտարարությունը կարծես խրտնեցրեց ԱՄՆ-ին եւ եվրոպական երկրներին, նրանք հայտնվեցին հիստերիայի մեջ, եւ Մալայզիայի վարչապետի վրա հարձակումներ գործելիս նրան հակասեմականության մեջ մեղադրելու համար սկսեցին իրար հետ մրցակցել՝ չմոռանալով, իհարկե, նրա արտահայտությունների այսպես կոչված խիստ վտանգավոր բնույթի մասին հաջողաբար նախազգուշացնել աշխարհի ժողովուրդներին: Այս պայմաններում Իսրայելը համատարած ռմբակոծության ենթարկեց Գազայի հատվածը: Հաջողաբար կատարված օդային հինգ հարվածներից զոհվեցին 12 պաղեստինցիներ, շուրջ 100-ը վիրավորվեցին:

Իսրայելի ռազմաօդային ուժերի թիրախը դարձավ Նուսայրաթ ճամբարում ռմբակոծության հետեւանքով վիրավորվածներին օգնության շտապող բազմությունը, սպանվեցին եւս 10 պաղեստինցիներ, 70-ը վիրավորվեցին, որոնցից 4-ն արդեն անհույս են: Ընդ որում սպանվածները վիրավորվածներով հանդերձ բացառապես խաղաղ բնակիչներ են:

Այս հանգամանքը, սակայն, ամենեւին չխանգարեց, որ ԱՄՆ պետքարտուղարության խոսնակ Ռիչարդ Բաուչերը հայտարարի. «Ահաբեկչության հետեւանքների համար մտահոգ ենք: Իսրայելի ինքնապաշտպանությանն ըմբռնումով ենք մոտենում», իսկ Եվրամիությունն «ահաբեկչությանն աջակցողների» ցուցակում ընդգրկի այն կազմակերպություններին, որոնք մարդասիրական օգնություն են ցուցաբերում Իսրայելի ռազմական գործողություններից տուժած պաղեստինցիներին:

Կասկածից վեր է, որ Պաղեստինի ժողովրդի դեմ Իսրայելի պատժիչ գործողություններն ակնհայտորեն խրախուսում են ԱՄՆ-ն ու Եվրամիությունը: Պարզապես անհայտ այդ խրախուսանքի դրդապատճառներն են: Համենայն դեպս, Պաղեստինում ամերիկյան ամենաարդիական ռազմական տեխնիկայի գործադրումը խաղաղ բնակչության նկատմամբ կատարված կոտորածի պայմանավորումն Իսրայելի ինքնապաշտպանությամբ, սպանությունների անսահման հանդուրժողականությամբ շրջանցող միջազգային ուժերի հիվանդագին հակազդեցությունն «աշխարհը հրեաներն են ղեկավարում» արտահայտություններին, դեռ ավելին՝ ընդամենն արտահայտության համար դրանց հեղինակի կատաղի դատապարտումը հիմք է տալիս ենթադրելու, որ հրեաներն ամենուր իրավանցման մեջ են:

Ինչ վերաբերում է ԱՄՆ-ին եւ ԵՄ-ի երկրներին, ապա Մալայզիայի վարչապետն ի պատասխան նրանց, Թայլանդի «Բանգկոկ փոստ» թերթին տված հարցազրույցում կրկնել է «Իսլամական կոնֆերանսի» ամբիոնից արտասանած խոսքերը, ավելացնելով. «Հրեաները լկտի են, եւ նրանք վերահսկում են աշխարհը: Համաշխարհային այն հակազդեցությունը, որ առաջ բերեցին իմ խոսքերը, ցույց է տալիս, որ աշխարհը հրեաներն են ղեկավարում»:

Վերջում Մահաթիր Մոհամմադն ընդգծել է. «Իսրայելը մի փոքր երկիր է: Աշխարհում մեծ չէ նաեւ հրեաների թիվը: Սակայն նրանք այնքան լկտի են, որ աշխարհին մարտահրավեր են նետում: Հաշվի չեն առնում նաեւ ԱՄՆ-ին: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ վայելում են նման կարգի մարդկանց աջակցությունը»: Մալայզիայի վարչապետի խոսքերը մեկնաբանության կարիք չեն զգում, Իսրայելի պատժիչ գործողությունների նկատմամբ ԱՄՆ-ի եւ Եվրամիության անսահման հանդուրժողականությունը՝ առավել եւս: Մնում է հուսալ, որ իսլամական երկրներն էլ այլեւս չեն հանդուրժի պաղեստինցիների ազատությունը եւ խոսքով բավարարվելու փոխարեն գործի անցնելը կդառնա դրա արտահայտությունը:

«Հրեաները լկտի են, եւ նրանք են ղեկավարում աշխարհը»

Պնդում է Մալայզիայի վարչապետ Մահաթիր Մոհամմադը

ՏԻԳՐԱՆ ՉԱՐՐԵՅԱՆ

Պակիստանյան միջուկային տեխնոլոգիաներ՝ սաուդյան նավթի դիմաց

Իսլամաբադում «հավաստի» աղբյուրներից Յունայթեդ Պրես Ինթերնեշնլ գործակալության ստացած տվյալների համաձայն, Սաուդյան Արաբիայի արքայազն Աբդալլան Պակիստանի նախագահ Մուշարաֆի հետ անցյալ օրը պայմանավորվածության է հասել միջուկային համագործակցության շուրջը: Պակիստանը սաուդցիներին միջուկային տեխնոլոգիաներ կմատակարարի սաուդյան անվճար կամ անչափ էժան նավթի առաքումների դիմաց:

ԿՀՎ-ի տվյալներով, Պակիստանն արդեն համանման գործարք է կնքել ԿԺԴՀ-ի հետ, որին միջուկային զենքին առնչվող տվյալներ է մատակարարում հյուսիսկորեական հրթիռային տեխնոլոգիաների դիմաց: Անցյալ տարի ամերիկյան արբանյակներից մեկն արձանագրել էր Փենյանում պակիստանյան ռազմօդանավի մեջ հրթիռների բեռնումը:

Մասնավոր բանակցություններում Աբդալլան եւ Մուշարաֆը քննարկել են նաեւ պակիստանցի զինվորների ուժերով Սաուդյան Արաբիայի սահմանների պաշտպանության հնարավորությունը:

Չորս տարի առաջ սաուդցիների պաշտպանական գերատեսչության ներկայացուցիչները Պակիստան էին մեկնել միջուկային գաղտնի օբյեկտները դիտելու եւ պակիստանյան միջուկային ռումբի հեղինակ Աբդուլ Քադեր Խանի հետ հանդիպում ունենալու:

Իսրայելական «Հաարեց» թերթի տվյալներով, սաուդցիները ներկայումս փորձում են Պակիստանին համոզել միջուկային մարտագլխիկներով հրթիռներ տեղաբաշխել Արաբական թերակղզում: Սաուդցիներն իրենց գործողությունները պատճառաբանում են Իսրայելի եւ Իրանի հնարավոր հարվածներից պաշտպանվելու անհրաժեշտությամբ:

ՄԱԿ-ն Իսրայելից պահանջեց դադարեցնել պատի կառուցումը

ՄԱԿ-ի ընդհանուր ժողովն ընդունել է Եվրամիության փոխզիջողական բանաձեւը, որն Իսրայելից պահանջում է պաղեստինյան գրավյալ տարածքներում դադարեցնել պաշտպանական պատի կառուցումը:

Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ դիվանագիտական երկարատեւ քննարկումներից հետո բանաձեւն ընդունվել է 144 կողմ, 12 ձեռնպահ եւ 4 դեմ ձայներով: Դեմ են արտահայտվել ԱՄՆ-ը, Իսրայելը, Միկրոնեզիան եւ Մարշալյան կղզիները: Ընդհանուր ժողովի բանաձեւերը, ի տարբերություն Անվտանգության խորհրդի փաստաթղթերի, օրենքի ուժ չունեն, բայց համաշխարհային ընկերակցության կամքի արտահայտությունն են:

ՄԱԿ-ում Իսրայելի դեսպանը քվեարկությունից հետո հայտարարել է, թե բանաձեւի ընդունումը «վնասում է ՄԱԿ-ին եւ խաղաղության գործընթացին»: Իսկ Պաղեստինյան ինքնավարության ներկայացուցիչը ԵՄ պետություններին շնորհակալություն է հայտնել «կարեւոր բանաձեւի» համար:

Բանաձեւն Իսրայելից մասնավորապես պահանջում է դադարեցնել պաշտպանական պատի կառուցումը գրավյալ պաղեստինյան տարածքներում, «ներառյալ Երուսաղեմում եւ դրա շուրջը»: Ըստ բանաձեւի, պատը «խախտում է 1949 թ. զինադադարի գիծը եւ հակասում միջազգային օրենքի պահանջներին»: Իսրայելից եւ Պաղեստինից պահանջվում է կատարել հաշտության «ուղեցույցի» գծով իրենց ստանձնած պարտավորությունները, որպեսզի խաղաղություն հաստատվի Մերձավոր Արեւելքում:

Պաղեստինյան ինքնավարությունից պահանջվում է «շոշափելի քայլեր գործադրել» հակաիսրայելական բռնարարքներին վերջ դնելու նպատակով: Իսկ Իսրայելը պարտավոր է «չարտաքսել եւ հարձակումների չենթարկել խաղաղ բնակիչներին»:

Ձայների ջախջախիչ մեծամասնությամբ ընդունված բանաձեւը, ըստ Ֆրանսպրեսի, ՄԱԿ-ում խոշոր պարտություն է ԱՄՆ-ի համար, որը հոկտեմբերի 14-ին Անվտանգության խորհրդում վետո էր դրել հիշյալ պատի կառուցումն անօրինական որակող բանաձեւի վրա:

Ապագա եվրոպական բանակը չի խանգարի ՆԱՏՕ-ին

Բրյուսելում ավարտված ՆԱՏՕ-ի խորհրդի նիստում եվրոպական երկրների ներկայացուցիչները հայտարարել են, թե եվրամիության զինված ուժեր ստեղծելու ծրագիրը որեւէ վտանգ չի ներկայացնում Հյուսիսատլանտյան դաշինքի համար: Ավելի վաղ ՆԱՏՕ-ում ԱՄՆ դեսպան Նիկոլաս Բեռնսը պնդել էր, թե ծրագրի կետերից առնվազն մեկը լրջորեն սպառնում է դաշինքին:

Ի դեպ, «Ֆիգարո» թերթը նշում է, որ նիստում համաեվրոպական բանակի շտաբի ստեղծման վերաբերյալ ծրագրում որեւէ նոր մանրամասնություն չի եղել: Ամերիկացիներին սոսկ հերթական անգամ հանգստացրել են, հայտարարելով, թե ապագա եվրոպական բանակը որեւէ սպառնալիք չի ներկայացնի արդեն կես դար Եվրոպայի անվտանգությունն ապահովող ՆԱՏՕ-ի գոյության համար:

Մասնավոր զրույցների ընթացքում դիվանագետները խոստովանել են, որ հանդիպումն ընդհանուր առմամբ կարելի է համարել անարդյունավետ: եվրամիության ծրագրի եւ ԱՄՆ-ի արձագանքի կապակցությամբ ՆԱՏՕ-ում լուրջ ճգնաժամ է ծագել: Ոմանք դատապարտում են ԱՄՆ-ի դիրքորոշումը, որը վերջերս նախընտրում էր ՆԱՏՕ-ում գործ ունենալ ոչ թե մշտական գործընկերների, այլ փոքր դաշինքների հետ, որոնք ստեղծվեցին հանուն ԱՄՆ-ի որոշակի նպատակների ապահովման, օրինակ՝ Իրաքում հաղթելու համար:

Իսկ ամերիկացիներին հիասթափեցրել է այն փաստը, որ իրենց մշտական դաշնակիցը համարվող բրիտանացիները եւս համաձայնել են եվրոպական բանակի ստեղծման գաղափարին: Ի դեպ, Մեծ Բրիտանիան կողմ է այդ բանակի պլանավորման շտաբի ստեղծմանը, սակայն մերժում է ՆԱՏՕ-ից դուրս հրամանատարական մարմին ձեւավորելու առաջարկը:

ԿԺԴՀ-ն մերժել է ԱՄՆ-ի առաջարկությունները

ԿԺԴՀ իշխանությունները մերժել են ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշի այն առաջարկությունը, որ բազմակողմ համաձայնագրի շրջանակներում Փենյանին անվտանգության երաշխիքներ տրվեն նրա միջուկային ծրագրի վերացման դիմաց: Հյուսիսային Կորեայի պաշտոնական հեռուստատեսությունը Վաշինգտոնի այդ նախաձեռնությունն անվանել է «անարժեք» եւ ընդգծել է ԱՄՆ-ի հետ չհարձակվելու երկկողմ պայմանագիր կնքելու անհրաժեշտությունը:

Հյուսիսկորեացիները հերթական անգամ ամերիկացիներից պահաջել են վերջ դնել ԿԺԴՀ-ի նկատմամբ վարվող թշնամական քաղաքականությանը, մինչդեռ ամերիկացիների առաջարկությունը «ծիծաղելի» է:

Ռոյթեր գործակալությունը հաղորդում է, որ ԿԺԴՀ-ն մերժել է Ջորջ Բուշի նաեւ այն առաջարկությունը, որ Պեկինում վերսկսվեն հյուսիսկորեացիների միջուկային ծրագրին նվիրված բազմակողմ բանակցությունները: ԿԺԴՀ պաշտոնական ներկայացուցիչն ընդգծել է, որ Բուշի վերջին առաջարկությունը չարժե նույնիսկ քննարկել:

Փենյանում լույս տեսնող «Նոդոն սինմուն» պաշտոնաթերթը երեկվա մեկնաբանության մեջ շեշտել է. «Փենյանի նկատմամբ Վաշինգտոնի թշնամական քաղաքականությունն է հենց դարձել մեր երկրում զսպիչ միջուկային զենքի ստեղծման պատճառը»:

Պ. Ռ.

ԱԶԳ

Մշակույթ

«Երաժշտությունը իմ էությունն է»

Շուրջ 20 տարի Նաիրի Գրիգորյանը կատարելագործել, բրծել ու բյուրեղացրել է իր արվեստը, համերգային շրջագայությունների է մեկնել Սիրիա, Չեխոսլովակիա, Հարավսլավիա, Հունգարիա, ԱՄՆ, Ֆրանսիա, Ռուսաստան, Ուկրաինա... Եվ ամենուր նա արժանացել է երաժշտասեր հանրության ու քննադատների ջերմ դրվատանքին ու բարձր գնահատանքին:

Դաշնակահարուհին միջազգային ճանաչման արժանացավ 1993-ին Իտալիայում կայացած միջազգային փառատոնում, ուր հայազգի արվեստագետը արժանացավ Էդուարդ Ֆոուկեի անվան մրցանակին: Տեղական մամուլը, օտարազգի ժյուրին, երաժշտական քննադատները բարձր գնահատեցին Նաիրիի փոքր-ինչ թախծոտ, մեղմանուշ, հոգու խորհուրդ-խորհքը վերծանող կատարողական արվեստը: Ահա թե ինչ է գրել «Հերալդո դե Արագոն» հեղինակավոր օրաթերթը 1995-ի իր ապրիլյան համարներից մեկում.

«Արտիստական խառնվածքը, երաժշտական սուր ու նուրբ զգացողությունը արտացոլված են նրա ռիթմիկ բոլոր շարժումներում, մաշկի բոլոր ծալքերում, հոգու անհուն խորքերից եկող ելեւէջներում, սեր ու ջերմություն ճառագող հայացքում, վարդագույն դեմքի վրա, որոնք մի վսեմաշուք ու եթերային բովանդակություն են հաղորդում նրան: Նաիրիի երաժշտական բնածին զգացողությունը իր կյանքի, էության անկապտելի մասն է, եւ չգիտես՝ որտեղ է ֆիզիկական գոյության սահմանը, որտեղ է հոգեւոր գոյության հորիզոնը: Միակ ամենաարժեւորելին այն է, որ դաշնակահարուհին կարողանում է ամենաբարդ ու դժվարամարս ստեղծագործությունների ոգին հասցնել ունկնդիրների էությանը, դառնալ նրանց հոգու շարժման էներգակիրը: Այստեղ է ահա կիզակետվում դաշնակահարուհու արտաքին ու ներքին կատարելության ուժն ու հմայքը, դրսեւորման ներքին կերպվածքը: Այս իմաստով Նաիրի Գրիգորյանի արվեստը հայտնություն էր մեր մշակութային կյանքում: 1992-ից դաշնակահարուհին բնակվում է Իսպանիայում, ամուսնացած է, ունի մեկ աղջնակ: Մեկ միլիոնից ավելի բնակչություն ունեցող Սարագոսա քաղաքում նա հիմնադրել է Սայաթ-Նովայի անվան «Արմենիա» կոնսերվատորիա-ակադեմիան: Նաիրիի նախաձեռնությամբ եւ Իսպանիայի կրթության նախարարի համաձայնությամբ, երաժշտական կենտրոնում հատուկ տեղ է հատկացված հայ երաժշտության պատմության, անվանի կոմպոզիտորների ստեղծագործությունների ուսուցմանը: Հանգամանք, որը բարեպաստ առիթ է օտարներին մշտապես ներկայացնելու

հայ մշակույթը, երաժշտական արվեստը մասնավորապես:

Ապրելով Իսպանիայում, մենահամերգներից զատ, համագործակցում է այնպիսի նվագախմբերի հետ, ինչպիսին են Կաստիլիի, Լիոնի, Վալենսիայի սիմֆոնիկները: Նաիրիի մասնակցությամբ Ֆերնանդո Ֆելիքս Ֆերերոյի ղեկավարած նվագախումբը առաջին անգամ կատարեց դաշնամուրի համար գրված Ռիմսկի Կորսակովի ստեղծագործությունը, որը միաժամանակ հնչեց իսպանական ռադիոյով: Բարձր գնահատելով դաշնակահարուհու ստեղծագործական գործունեությունը եւ նրա գործուն մասնակցությունը Իսպանիայի մշակութային կյանքին, կենտրոնական հեռուստաընկերությունը Նաիրիին նվիրված ֆիլմ է նկարահանել:

Սկսած 2001 թ. դաշնակահարուհին համագործակցում է հանրահայտ դաշնակահար, Արրաուի եւ Ցիֆերի կենդանի մնացած վերջին աշակերտ Աքիլլես Դելլե-Վիգնեի եւ ուրիշների հետ, մենահամերգներով հանդես գալով Զալցբուրգում, Ամստերդամում, Տորոնտոյում, շարունակելով շրջագայությունները նաեւ Իսպանիայում: Առանձնահատուկ վերաբերմունքի արժանացավ Ռումինիայի սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ կատարած Չայկովսկու թիվ 1 դաշնամուրային համերգը: 2002 թ. Նաիրի Գրիգորյանը Իտալիայում դարձավ միջազգային մրցույթների ժյուրիի անդամ, իսկ 2003-ին մանկավարժական ու ստեղծագործական բեղմնավոր աշխատանքի համար արժանացավ ոսկե մեդալի:

Վերջերս կայացած հեռախոսազրույցի ժամանակ ահա թե ինչ ասաց մեր հայրենակցուհին.

«Ընդհանրապես երաժշտական կենտրոն-ակադեմիաները պետք է խիստ մասնագիտացված լինեն, ազգային ու համաշխարհային արժեքներով բովանդակված: Մեր հաստատությունում արժանավոր տեղ է հատկացված հայ երաժշտության պատմությանը՝ հին ժամանակներից մինչեւ մեր օրերը: Պայմանագրեր ունենք շատ երկրների ու անվանի դաշնակահարների հետ: Երազում եմ լինել Հայաստանում, Արցախում, բարձրադիր սարերում հանգրվանած Հաթերք գյուղում, ուր հայրս երկհարկանի տուն է կառուցում: Եվ բարեգործական համերգներով հանդես գալ քաջակորով, մշակութասեր իմ հայրենակիցների, զինվորականության առջեւ»:

ՀԵՆՐԻ ԱՌՈՒՇԱՆՅԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱՆԱՉՈՒՄ

Բալաքյանի «Այրվող Տիգրիսը» «Նյու Յորք թայմսի» բեստսելլերների ցուցակում

Վաշինգտոնի ՀՅԴ Հայ դատի գրասենյակից ստացված հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ Պիտեր Բալաքյանի նորագույն վեպը Հայոց ցեղասպանության եւ դրա ամերիկյան արձագանքների մասին առաջիկա շաբաթվա ընթացքում նոր բարձունք է նվաճելու՝ ընդգրկվելով «Նյու Յորք թայմսի» հեղինակավոր բեստսելլերների ցուցակում:

Բալաքյանի «Այրվող Տիգրիսը» հոկտեմբերի 19-ին հրապարակվելիք ցուցակում զբաղեցնելու է 4-րդ տեղը: Դա լինելու է Ցեղասպանության վերաբերյալ առաջին գիրքը, որ նման գնահատանքի է արժանանալու:

«Իհարկե, հայերն առաջինը գնահատեցին դրա արժեքը, բայց «Նյու Յորք թայմսի» լավագույն գրքերի ցուցակում լինելը նշանակում է, որ այս կոթողային գիրքն իր ճանապարհն է հարթելու դեպի յուրաքանչյուր կոնգրեսականի գրասենյակ, դեպի պետքարտուղարություն, միջազգային լրատվամիջոցներ, համալսարանների պատմության ամբիոններ եւ վերջապես գրադարաններ: Միանում ենք բոլոր ամերիկահայերին՝ շնորհավորելու Պիտերին եւ մեր պատրաստակամությունը հաստատելու, որ ամեն ինչ կանենք ընթերցողների հնարավորինս մեծ քանակ ապահովելու համար», այս առթիվ ասել է Հայ դատի գրասենյակի գործադիր տնօրեն Արամ Համբարյանը:

«Այրվող Տիգրիսը» լավագույն ստեղծագործություն են ճանաչել նաեւ մի շարք այլ հրատարակչություններ, որոնց թվում «Փաբլիշերզ ուիքլին», որը 7-րդ տեղն է հատկացրել գրքին: Իսկ USA TODA-ն ընդգրկել է իր 50 լավագույն ստեղծագործությունների ցուցակում:

Սեպտեմբերի 30-ին լույս տեսած գիրքը համապարփակ փաստերով նկարագրում է Մ. Նահանգների մարդասիրական պատասխան-վերաբերմունքը Հայոց ցեղասպանության հանդեպ՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով ամերիկացի հերոսների հոծ թվին, որոնք իրենց ձայնը բարձրացրին օսմանյան թուրքերի իրագործած կոտորածների դեմ: Նրանց թվին են պատկանում Կլարա Բարտոնը, Ջուլիա Ուորդ Հոուին, Թեոդոր Ռուզվելտը, Վուդրոու Ուիլսոնը, գրողներ Սթիվն Քրեյնը, Էզրա Փաունդը եւ բազմաթիվ միսիոներներ ու դիվանագետներ, որոնք անդուլ ջանքերով Մ. Նահանգներին ստիպեցին մուտք գործել համաշխարհային ասպարեզ որպես մարդասիրական հզոր ուժ:

«Այրվող Տիգրիսը» գրքին ջերմորեն են անդրադարձել պատմաբաններ եւ ցեղասպանության մասնագետներ Մարտին Գիլբերտը, Ռոբերտ Լիֆտոնը, Դեբորա Լիպստադը եւ ուրիշներ: Հոկտեմբերի 5-ին ընդարձակ գրախոսական է տպագրվել «Նյու Յորք Նյուսդեյ» թերթում, որտեղ տորոնտոյաբնակ գրող եւ պատմաբան Պոլ Միչինսոնը գրում է, որ Բալաքյանի նորագույն գիրքը մղում է Ամերիկային բացելու ցեղասպանության վերաբերյալ գիտելիքների մոռացված մի հոր եւ վերակենդանացնելու մարդասիրության հանդեպ ցուցաբերած նրա հզորագույն իմպուլսը: Դրանով Ամերիկան ոչ միայն պատմության դասն էր պաշտպանում, այլեւ ծառայում էր ազատ ու ժողովրդավարական հասարակության առավել ընդգրկուն նպատակներին:

«Նյուսդեյի» հոդվածը փաստորեն ամռան ամիսներին «Փաբլիշերզ ուիքլիի» եւ «Քիրքուս ռիվյուի» գրախոսականների շարունակությունն է: Նրան էլ հետեւում են ուրիշները:

Հ. ԾՈՒԼԻԿՅԱՆ

Մարդկանց լույս եւ բերկրանք նաեւ վրձնի շնորհիվ

Նկարի մեջ մարդու հոգին եւ երազանքներն են արտացոլվում: Երբեմն դրանք այնքան լուսավոր եւ կենսառատ են լինում, որ պատկերներն ուզում ես հոգուդ մեջ պահել որպես սրբազանի: Գեղանկարիչ Ռիմա Զաքարյանի նկարներից առաջացած այս զգացողությունը երեւի պատահական չէ, քանզի նա մանկաբույժ է, իսկ լավ բժիշկը միայն կյանք եւ ջերմություն է տալիս մարդկանց: Ռիմա Զաքարյանի՝ ժողովրդական արվեստի թանգարանում բացված ցուցահանդեսը նրա երրորդ անհատականն է, ուր ծաղիկները (նա նկարել է նաեւ իր աճեցրած ծաղիկները) ասես ինչ-որ հրաշքով կտավներից արբեցնում են իրենց անուշաբույրով, իսկ մրգերը լի են հայաստանյան արեւահամ կենսահյութով ու ջերմությամբ: «Այս նկարներն այնքան սիրով են նկարված, որ սովորական ծաղիկները կտավի վրա նոր շունչ են առել: Այստեղ նկարներ կան, որ չեն զիջում պրոֆեսիոնալ նկարիչների աշխատանքներին», ասաց գեղանկարիչ Ալեքսանդր Գրիգորյանը:

Ա. Ա.

Ե. Չարենցի անվան
Գրականության եւ արվեստի
թանգարանը
հոկտեմբերի 30-ին,
ժամը 15-ին
հրավիրում է հանդիպման անվանի դերասանուհի
Անահիտ Թոփչյանի հետ:
Կներկայացվի
«Աստ հանգչի...» մոնոդրամը:
Հեղինակ, բեմադրիչ եւ դերակատար՝
ԱՆԱՀԻՏ ԹՈՓՉՅԱՆ

Հասցեն՝ Երեւան, Արամի 1

Թատրոնին անմնացորդ նվիրվածը

Հ. Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի թատրոնի երկարամյա՝ առաջին դերեր կատարող ՀՀ վաստակավոր արտիստուհի Սեդա Մարյանի ծննդյան 80 եւ թատերական գործունեության 55-րդ ամյակներին նվիրված հոբելյանական երեկո կայացավ Հայաստանի թատերական գործիչների միությունում: Միության նախագահ Երվանդ Ղազանչյանը, բացելով երեկոն, նշեց, որ Հ. Պարոնյանի անվան կոմեդիայի թատրոնի պատմության մեջ անուններ կան, որոնք իրենց անձով ու գործով արդարացրել են երաժշտական կոմեդիա՝ օպերետ անունը: Այդ անունների առաջին շարքերում Սեդա Մարյանն է: Երբ հեռացած հայացք ենք գցում անվանի դերասանուհու ստեղծագործական հզոր վաստակի վրա, պայծառ զարմանքի, շնորհակալության, խոնարհումի զգացումը պատում է մեզ: Տ. Չուխաջյանի, Արտ. Այվազյանի, Ս. Զրբաշյանի, Վ. Կոտոյանի, Դունաեւսկու, Տաբաչնիկովի, Շտրաուսի, Լեգարի, Կալմանի, Լոուի եւ այլոց հրաշալի օպերետների եւ մյուզիքլների հերոսուհիներին մարմնավորած երգչուհի եւ դերասանուհի Սեդա Մելիք-Քալանթարյան-Մարյանը 55 տարի առաջ ոտք դրեց օպերայի թատրոն: Սերելով ազնվական ընտանիքից՝ Լոռվա Մելիք-Քալանթարյաններից, Սեդան մանկուց տեղեկացել է հայ մշակույթի անցյալին, ներկա անցուդարձին, ականատեսն է եղել նշանավոր մարդկանց կյանքի:

Մարյանը ավարտելով Երեւանի կոնսերվատորիայի օպերային բաժինը, հանդես է եկել մի շարք դասական օպերաների, հատկապես Վերդիի հերոսուհիների դերերգերով եւ հենց այդ փայլուն հաջողություններն են հիմք ծառայել կոնսերվատորիայի ռեկտոր, դիրիժոր Կոնստանտին Սարաջեւին հորդորելու նրան աշխատել օպերային թատրոնում՝ հրաշալի սոպրանոյի եւ բեմական խոսքի մատուցման վարպետության համար: Մոսկվայում օպերային դերասանուհու դպրոցն ավարտելուց հետո, նա թատրոն է մտնում պրոֆեսիոնալ կարողություններով, եւ Շտրաուսի «Գնչուների բարոն» օպերայում նրան վստահվեց Արսենայի դերը՝ որպես դիպլոմային աշխատանք ու փայլուն հաջողություն ունեցավ: Հիշենք նրա գլխավոր դերերը Ա. Այվազյանի «Հին հիվանդություն», «Ասամնաբույժն արեւելյան», Վ. Տիգրանյանի «Մեծ հարսանիք», «Շիրակ, իմ Շիրակ», Կալմանի «Մոնմարտրի մանուշակը», «Բայադերա», Տաբաչնիկովի «Սիրում եմ, սիրում» եւ մի քանի տասնյակ օպերետներում: Իսկ մյուզիքլները, որոնք հատուկ բեմադրվել էին Սեդայի ձայնական ու արտիստական կարողությունները հաշվի առնելով, դերասանուհուն փառք բերեցին: Երանյակ, Դուլսինե, Սիլվա... 100-ից ավելի են եղել նրա հերոսուհիները 55 տարի շարունակ օպերետային թատրոնում: Կարպ Խաչվանքյանի Դոն Քիշոտը եւ Սեդա Մարյանի Դուլսինեն իրոք մյուզիքլային ժանրի եւ խաչվանքյանական բեմադրության մեջ հոյակապ կատարողական զույգ են կազմել: Սեդա Մարյանի՝ իբրեւ երգչուհի ձեւավորման մեջ մեծ դեր են խաղացել դիրիժորներ Սարաջեւը, Սաղումյանը եւ ուրիշներ, իսկ ռեժիսորներ Վ. Աճեմյանի, Թ. Սարյանի, Ալ. Սարգսյան-Ալեքսեվի, Ի. Պոպովի եւ առանձնապես Կ. Խաչվանքյանի ղեկավարությամբ ստեղծված դերերը զարգացրել եւ հղկել են նրա դերասանական հրաշալի արվեստը:

«Իրար չնմանվող, տարբեր, բայց միշտ վառ ու նշանավոր կատակերգական կերպարներ մարմնավորած Սեդա Մարյանը անհատականություն էր», այսպես բնորոշեց նրան արվեստաբան եւ երեկոյի բանախոս Սերգեյ Առաքելյանը: Բոլոր ելույթ ունեցողները միանշանակ բարձր էին գնահատում անվանի դերասանուհու թողած ժառանգությունն ու անցած բեմական հարուստ կյանքը:

Սեդա Մարյանն այժմ էլ իր հարուստ փորձն ու գիտելիքները փոխանցում է երիտասարդ սերունդներին, դասավանդելով Խ. Աբովյանի անվան համալսարանի երաժշտական ֆակուլտետում, կրթելով ու հղկելով երիտասարդ երգիչների ձայները:

Երեկոյի մասնակիցներին եւս մեկ նվեր մատուցեց հոբելյարը՝ իր թովիչ ձայնով երգելով մի քանի ռոմանսներ ու արիաներ: Նրան մատուցվեց ՀԹԳՄ-ի եւ կոմեդիայի թատրոնի կողմից դրամական պարգեւ, բազմաթիվ նվերներ, իսկ ծաղիկների փնջերը փռվեցին նրա ոտքերի տակ: Իսկ դերասաններ Մանյա Ղազարյանն ու Բորիս Պետանյանն էլ մի ծիծաղաշարժ ծաղկաքաղ զուգերգով իրենց երախտագիտությունը հայտնեցին արտիստուհուն՝ միանալով մյուս ելույթ-ողջույններին: Հուզված էր, անչափ հուզված տիկին Սեդան ջերմ ու անկեղծ բարեմաղթանքներից եւ միայն ափսոսանք հայտնեց, որ չհասցրեց խաղալ մի շարք դերեր՝ համար զուգընկերներ չունենալու պատճառով եւ հույս հայտնեց, որ ամեն ինչ դեռ առջեւում է...

ՄԱՐԻՆԵՏԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

«Լոկոմոտիվի» պատմական հաղթանակը

«A», «B», «C», «D» խմբերում հանդես եկող թիմերն ավարտեցին չեմպիոնների լիգայի խմբային մրցաշարի առաջին շրջանի հանդիպումները: Երրորդ տուրի ամենաանակնկալ արդյունքը գրանցվեց Մոսկվայում, որտեղ «Լոկոմոտիվը» պարտության մատնեց իտալական «Ինտերին», որը մինչ մրցաշարի մեկնարկը «B» խմբի հաղթողի հավակնորդ էր համարվում: Այդ հաղթանակը «Լոկոմոտիվի» համար կարելի է պատմական համարել, քանի որ մինչ այդ ռուսաստանյան ակումբն իտալական թիմերին դեռ երբեք չէր հաղթել:

«Ինտերը» Մոսկվա էր ժամանել առանց գլխավոր մարզիչ Հեկտոր Կուպերի, որը կիրակի օրը հրաժարական էր տվել: Նրա փոխարեն այդ օրը թիմը գլխավորում էր ակումբի երիտասարդական թիմի մարզիչ Կորադո Վերդելին: Իսկ նոյեմբերի 5-ին «Ինտերը» կգլխավորի «Միլանի» նախկին մարզիչ Ալբերտո Զակերոնին:

«Լոկոմոտիվի» համար շատ հաջող սկսվեց հանդիպումը: Արդեն 2-րդ րոպեին Լոսկովը եզրափակեց խաղընկերների գրոհը: Ոգեւորված հաջողությունից, դաշտի տերերը ողջ հանդիպումն անցկացրին բարձր մակարդակով եւ եւս 2 անգամ սպիտեցին հյուրերի դարպասապահին գնդակը հանելու ցանցից: Աչքի ընկան Ասվեցիան եւ Խոխլովը: Այս հաղթանակից հետո հաջորդ փուլի ուղեգրերի համար պայքարը շարունակելու «Լոկոմոտիվի» հնարավորությունները զգալիորեն աճեցին:

Խաղից հետո կայացած մամուլի ասուլիսում Յուրի Սյոմինը, բնականաբար, իր գոհունակությունը հայտնեց ֆուտբոլիստների ցուցադրած խաղից եւ հանդիպման արդյունքից, նշելով, որ խաղացողները կատարեցին առաջադրանքը: Հյուրերի մարզիչ Կորադո Վերդելին անհաջողության պատճառներից մեկը համարում է այն, որ Հեկտոր Կուպերի հրաժարականից հետո թիմում որոշակի նյարդային մթնոլորտ էր: Բացի այդ էլ, ֆուտբոլիստների վրա ազդեց հենց խաղասկզբում բաց թողած գոլը: Իտալական լրատվամիջոցները խիստ քննադատել են «Ինտերին», նշելով, որ թիմը խոր ճգնաժամի մեջ է եւ Հեկտոր Կուպերի հրաժարականը, փաստորեն, ոչինչ չփոխեց:

Նույն խմբում հանդես եկող Կիեւի «Դինամոն» էլ սեփական հարկի տակ հաջող հանդես եկավ՝ 2-1 հաշվով պարտության մատնելով մյուս հավակնորդին Անգլիայի «Արսենալին»: Վերջինս, ի տարբերություն Անգլիայի առաջնության, չեմպիոնների լիգայում չափազանց անհաջող է հանդես գալիս: Կրելով 2-րդ անընդմեջ պարտությունը, «Արսենալը» հարցականի տակ դրեց պայքարը շարունակելու իր հնարավորությունները:

Վստահ է հանդես գալիս չեմպիոնների լիգայի անցյալ տարվա խաղարկության եզրափակիչի մասնակից Թուրինի «Յուվենտուսը», որը 3-րդ անընդմեջ հաղթանակը տոնեց: Այս անգամ թուրինցիները 4-2 հաշվով պարտության մատնեցին իսպանական «Ռեալ Սոսյեդադին»: Արդեն առաջին խաղակեսում Տրեզեգեն ու Դի Վայոն (երկու անգամ), փաստորեն, վճռեցին խաղի ելքը: Երբ 63-րդ րոպեին Տրեզեգեն հաշիվը դարձրեց 4-0, իտալացիները բավարարվեցին ծեծք բերածով, թուլացրին թափը եւ հյուրերին հաջողվեց կրճատել հաշվի տարբերությունը (4-2): «Յուվենտուսը» գործնականում ապահովել է հաջորդ փուլի ուղեգիրը: Մյուս խաղում «Գալաթասարայը» հաղթեց «Օլիմպիակոսին» շնորհիվ Չիխանի խփած միակ գոլի: Բավական խճճված իրավիճակ է «A» խմբում: Առաջատարը «Բավարիան», Լիոնում ոչ-ոքի խաղաց Ֆրանսիայի չեմպիոնի հետ: Ընդ որում, դաշտի տերերը միայն խաղավարտից 2 րոպե առաջ խուսափեցին պարտությունից: Լուինդուլայի խփած գոլը «Լիոնին» փրկեց պարտությունից: Իսկ մինչ այդ «Բավարիային» հաշվի մեջ առաջ էր մղել 25-րդ րոպեին Ռոյ Մաքայի խփած գոլը: Համառ պայքարում . անցավ նաեւ «Անդերլեխտ»-«Սելթիկ» հանդիպումը: Արունայի խփած միակ գոլը հաղթանակ պարգեւեց «Անդերլեխտին»:

«C» խմբի առաջատարներ «Դեպորտիվոյի» եւ «Մոնակոյի» մրցավեճում գրանցվեց ընդամենը մեկ գոլ: Հաջողությունն ուղեկցեց իսպանացիներին: 83-րդ րոպեին աչքի ընկավ Դիեգո Տրիստանը: Այդ հաղթանակի շնորհիվ «Դեպորտիվոն» շրջանցեց «Մոնակոյին» եւ գլխավորեց աղյուսակը: ԱԵԿ-ի եւ «Էյնդհովենի» մրցավեճում եւս մեկ գոլ գրանցվեց: Այդ խաղում հաղթեցին հյուրերը՝ հոլանդացի ֆուտբոլիստները, որոնց հաղթանակն ապահովեց Լուչիուսի խփած գնդակը:

«A» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Բավարիա	3	1	2	0	4-3	5
2. Լիոն	3	1	1	1	2-3	4
3. Անդերլեխտ	3	1	1	1	2-2	4
4. Սելթիկ	3	1	0	2	3-3	3

«B» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ինտեր	3	2	0	1	5-4	6
2. Դինամո	3	2	0	1	5-3	6
3. Լոկոմոտիվ	3	1	1	1	3-2	4
4. Արսենալ	3	0	1	3	1-5	1

«C» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Դեպորտիվո	3	2	1	0	4-1	7
2. Մոնակո	3	2	0	1	6-2	6
3. Էյնդհովեն	3	1	0	2	2-4	3
4. ԱԵԿ	3	0	1	2	1-6	1

«D» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Յուվենտուս	3	3	0	0	8-4	9
2. Ռեալ սոսյեդադ	3	2	0	1	5-5	6
3. Գալաթասարայ	3	1	0	2	3-4	3
4. Օլիմպիակոս	3	0	0	3	1-4	0

Աբրամովիչը պատրաստ է գնել Բեքհեմին

«Չելսիի» սեփականատեր Ռոման Աբրամովիչը շարունակում է զանազան առաջարկները ֆուտբոլային «աստղերին»: Այժմ էլ նա հետաքրքրվում է Մադրիդի «Ռեալի» նորեկ Դեւիդ Բեքհեմով: Աբրամովիչը հայտարարել է, որ Անգլիայի հավաքականի 7 համարի մարզաշապիկով հանդես եկող ֆուտբոլիստը ցանկության դեպքում կարող է տեղափոխվել «Չելսի»: Իսպանացիները Բեքհեմի վաճառից 33 մլն ֆունտ ստեռլինգ են ակնկալում: Սակայն նման բարձր գինն ամենեւին էլ չի վախեցնում Աբրամովիչին, որը ֆուտբոլիստների գնման վրա արդեն 100 մլն ֆունտ ստեռլինգից ավելի գումար է ծախսել:

Ժամանակին «Չելսին» հետաքրքրվում էր նաեւ «Ռեալի» մեկ այլ «աստղով»՝ Ռոնալդոյով: Իսպանական ակումբի ղեկավարությունը հայտարարել է, որ եթե «Չելսին» ցանկանում է գնել Ռոնալդոյին, ապա պետք է 180 մլն ֆունտ ստեռլինգ վճարի: Բրազիլացի ֆուտբոլիստը խոստովանել է, որ հետեւում է Ռոման Աբրամովիչի թիմի ելույթներին եւ գտնում է, որ մոտ ժամանակներս «Չելսին» եվրոպական մրցասպարեզներում կարող է կրկնել «Ռեալի» հաջողությունները:

Իր հերթին «Ռեալը», որում մեծ թիվ են կազմում ֆուտբոլային «գերաստղերը», պատրաստվում է հաջորդ տարի թիմ հրավիրել նրանցից եւս մեկին՝ «Պարմայի» հարձակվող Ադրիանոյին կամ էլ «Լիվերպուլի» առաջատար Մայքլ Օուենին: Այդ նպատակի համար ակումբի տեխնիկական տնօրեն Խորխե Վալդանոյին հաջորդ տարի 30 մլն ֆունտ ստեռլինգ կհատկացվի:

Ի գիտություն մարզական լրագրողների

Այսօր՝ նոյեմբերի 23-ին, ժամը 11:00-ին, Տ. Պետրոսյանի անվան շախմատի տանը հրավիրվում է մամուլի ասուլիս՝ նվիրված Եվրոպայի շախմատի թիմային առաջնությունում Հայաստանի կանանց հավաքականի տարած հաղթանակին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՇԱԽՄԱՏԱՅԻՆ ՖԵԴԵՐԱՑԻԱ

Պարային զույգը մտադիր է վերադառնալ սիրողական սպորտ

Լիտվացի անվանի գեղասահորդներ Մարգարիտա Դրոբյազկոն եւ Պովիլաս Վանագասը մտադիր են վերադառնալ սիրողական սպորտ եւ մասնակցել 2006 թ. Թուրինում կայանալիք ձմեռային օլիմպիադային: Դա կլինի նրանց 5-րդ օլիմպիադան: Անվանի պարային զույգը 2000 թ. աշխարհի առաջնությունում դարձել էր բրոնզե մրցանակակիր: Օլիմպիական ուղեգիր նվաճելու համար նրանք պետք է մասնակցեն նախ 2005 թ. գեղասահքի աշխարհի առաջնությանը եւ հաջող մրցելույթներ ունենան: Լիտվան ձմեռային մարզաձեւերում անվանի քիչ մարզիկներ ունի, ուստի երկրի մարզական ղեկավարությունը ցանկանում է, որ գեղասահորդները վերադառնան սիրողական սպորտ եւ երկիրը ներկայացնեն օլիմպիադայում:

Նահանջ վեց հորիզոնականով

ՖԻՖԱ-ն հրապարակել է ազգային հավաքականների դասակարգման հերթական վարկանիշային ցուցակը: Իսպանացիներից կրած խոշոր հաշվով պարտությունը շատ թանկ նստեց ՀՀ հավաքականի վրա: Նախորդ ամսվա համեմատ, ՀՀ հավաքականը վարկանիշային ցուցակում 6 հորիզոնականով նահանջել է եւ այժմ զբաղեցնում է 109-րդ տեղը: Ցուցակը գլխավորում է Բրազիլիայի հավաքականը:

Լավագույն տասնյակում չնչին փոփոխություններ են կատարվել: Իտալիայի հավաքականը, որ նախորդ ցուցակում 12-րդն էր, այժմ գրավում է 8-րդ հորիզոնականը: Տասնյակից դուրս են մնացել չեխերը:

Ահա լավագույն տասնյակի ցուցանիշները, ինչպես նաեւ ԱՊՀ երկրների հավաքականների գրաված տեղերը նոր վարկանիշային աղյուսակում:

1. Բրազիլիա	854
2. Ֆրանսիա	827
3. Իսպանիա	777
4. Արգենտինա	747
5. Հոլանդիա	746
6. Անգլիա	745
7. Գերմանիա	744
8. Իտալիա	742
9. Թուրքիա	742
10. Մեքսիկա	742
28. Ռուսաստան	637
51. Ուկրաինա	554
69. Լատվիա	524
73. Էստոնիա	519
86. Բելառուս	480
87. Վրաստան	479
97. Լիտվա	445
102. Մոլդովա	430
109. Հայաստան	**413**
109. Ուզբեկստան	413
120. Ադրբեջան	388
131. Ղազախստան	341
148. Թուրքմենստան	272
175. Ղրղզստան	170
180. Տաջիկստան	142

Առաջին արգելքը հաղթահարվեց

Սանկտ Պետերբուրգում մեկնարկել է թենիսի ավանդական միջազգային մրցաշարը, որի մասնակիցների թվում է նաեւ Սարգիս Սարգսյանը: Մարզասերները հիշում են, որ Սարգիսը բավական հաջող ելույթ ունեցավ Մոսկվայում անցկացված «Կրեմլի գավաթի» մրցաշարում՝ հասնելով մինչեւ եզրափակիչ: Հայ թենիսիստը հաջող սկսեց մրցաշարը՝ առաջին փուլում պարտության մատնելով չեխ Ռադեկ Ստեպանեկին (6-3, 6-2): Ընդհանրապես Սանկտ Պետերբուրգի մրցաշարի մեկնարկում անակնկալ արդյունքներ չգրանցվեցին: Մեծ դժվարությամբ առաջին փուլի արգելքը հաղթահարեց ռուսաստանցի Միխայիլ Յուժնին: Ռումինացի Անդրեյ Պավելի հետ մրցախաղի առաջին խաղափուլում Յուժնին 6-7 հաշվով զիջեց մրցակցին, սակայն հաջորդ 2 խաղափուլերում մեծ ճիգեր գործադրելով, շտկեց իրադրությունը եւ հաղթեց (7-6, 6-1): Բելառուսցի Վլադիմիր Վոլչկովը պարտության մատնեց Վադիմ Գավլեսչինին (7-6, 6-3):

Առաջին փուլի արգելքը հաղթահարեցին Բուրգսմյուլլերը, Կարեչկան, Ստեյդին, Գրոժանը, Հանեսկուն, Վիսենտեն, Կուերտենը, Գաուդիոն, Հրբատին:

Բոնանոն նոր թիմ է որոնում

Ժամանակին «Բարսելոնի» հիմնական դարպասապահ Ռոբերտո Բոնանոն ընթացիկ մրցաշրջանում հայտնվել է պահեստայինների նստարանին, ուստի ցանկանում է շուտ հեռանալ թիմից, որպեսզի վերջնականապես չկորցնի մարզավիճակը: Թիմի գլխավոր մարզիչ Ֆրանկ Ռայկարդը դարպասի պաշտպանությունը վստահել է Վիկտոր Վալդեսին: Եվ դա այն դեպքում, երբ ամռանը «Բարսելոնը» թիմ էր հրավիրել Թուրքիայի հավաքականի դարպասապահ, աշխարհի առաջնության բրոնզե մրցանակակիր Ռեքբեր Ռյուշտյուին: Այս ամենը հաշվի առնելով, արգենտինացի Բոնանոն ցանկանում է շուտափույթ այլ ակումբ տեղափոխվել: Բոնանոն չի բացառում, որ թերեւս վերադառնա հայրենիք, թեեւ ցանկանում է խաղալ Եվրոպայում:

«Չելսին» ու «Բայերը» ֆուտբոլիստների փոխանակում կկատարեն

Լոնդոնի «Չելսին» եւ Լեւերկուզենի «Բայերը» հնարավոր է ֆուտբոլիստների փոխանակում կատարեն: Արդեն հունվարին Լեւերկուզենից Լոնդոն կարող է տեղափոխվել բրազիլացի պաշտպան Լուսիոն: Իր հերթին, Ֆինլանդիայի հավաքականի եւ «Չելսիի» հարձակվող Միքայել Ֆորսելը կտեղափոխվի «Բայեր»:

Ամռանը «Չելսին» արդեն փորձել էր իր շարքերն ընդգրկել «Բայերի» առաջատար պաշտպանին, սակայն անհաջողության էր մատնվել: Բայց վերջերս «Բայերի» տեխնիկական տնօրեն, հանրահայտ Յուրգեն Կոլերը հայտնել էր, որ Լուսիոն կարող է տեղափոխվել «Չելսի» պայմանով, որ Ֆորսելը կդի իր թիմի մարզաշապիկը: Վերջինս, որն ազգությամբ գերմանացի է, բազմիցս ցանկություն է հայտնել հանդես գալու իր հայրենիքում: Նա վարձավճարով հանդես էր գալիս Մենխենգլադբախի «Բորուսիայում», որից հետո նրան վարձավճարով «Չելսին» տրամադրել է «Բիրմինգհեմ Սիթիին»:

Սերբերը վստահում են Պետկովիչին

Չնայած Սերբիայի եւ Չեռնոգորիայի հավաքականը ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցաշարի 9-րդ խմբում գրավեց միայն 3-րդ տեղը, սակայն թիմի գլխավոր մարզիչ, 57-ամյա Իլյա Պետկովիչն աշխատանքը կշարունակի հավաքականում: Նա ազգային թիմը կգլխավորի նաեւ աշխարհի առաջնության ընտրական մրցաշարում: Պետկովիչը հավաքականի ղեկը ստանձնել էր այս տարվա հուլիսին՝ փոխարինելով Դեյան Սավիչեւիչին: Վերջինս հրաժարական էր տվել Ադրբեջանի ընտրանուց կրած պարտությունից (1-2) անմիջապես հետո: Ինչպես նշել է ֆուտբոլի ֆեդերացիայի գլխավոր քարտուղար Բրանկո Բուլատովիչը, Պետկովիչը նոր պայմանագիր ստորագրելիս լրացուցիչ պայմաններ չէր առաջադրել, ուստի կողմերը համաձայնության էին եկել: Պետկովիչը ժամանակին արդեն աշխատել էր նախկին Հարավսլավիայի հավաքականում 2002 թ. աշխարհի առաջնության ընտրական մրցաշարում: Նրա գլխավորությամբ հավաքականն անցկացրել էր ընդամենը մեկ խաղ՝ հաղթելով Լյուքսեմբուրգի ընտրանուն (2-0), որից հետո ընդունել էր շահավետ առաջարկը Չինաստանից:

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Մեծ Բրիտանիան չի քննի Դիանայի մահվան հանգամանքները

Մեծ Բրիտանիայի իշխանությունները հրաժարվում են անցկացնել Փարիզում 1997 թ. ավտովթարից զոհված իշխանուհի Դիանայի մահվան հանգամանքների նոր՝ հրապարակային հետաքննություն: Նման պահանջով հանդես էր եկել միլիարդատեր Մոհամմեդ ալ Ֆայեդը, որը Դիանայի հետ զոհված սիրեկան Դոդի ալ Ֆայեդի հայրն է:

Երեկ **«Ազգը»** տեղեկացրեց Լոնդոնի «Դեյլի միրորում» հրապարակված Դիանայի նամակի մասին: Իր մահից 10 ամիս առաջ իշխանուհին իր ծառայապետ Փոլ Բարելին հղած այդ նամակում կանխագուշակել էր իր դեմ նյութվող մահափորձը: Իր մահը պետք է ճանապարհ բացեր արքայազն Չառլզի նոր ամուսնության համար: Նամակում

Դիանան նշել էր ավտովթարի կազմակերպչի անունը, բայց լոնդոնյան թերթն այն չէր հրապարակել օրինականության պահպանման նկատառումներով:

Մեծ Բրիտանիայի վարչապետի պաշտոնական ներկայացուցիչն անիմաստ է համարել նոր հետաքննությունը, ասելով, թե գործը լիովին քննել են Ֆրանսիայի իրավապահ մարմինները: Ըստ թեր գործակալության տվյալներով, Փարիզում գործը վերջնականապես փակված են համարում:

Ֆրանսիայի ոստիկանության հետեւությունների համաձայն, ավտովթարը եղել է դժբախտ պատահար, որը տեղի է ունեցել իշխանուհու «Մերսեդեսի» վարորդ Հենրի Փոլի մեղքով: Ոստիկանությունը պնդում է, թե նա գերազանցել է թույլատրելի արագությունը եւ խմած է եղել: Դիանայի մահվան մեջ ամբաստանվում են նաեւ այն թղթակիցները, որոնք ընթացքի ժամանակ փորձել են լուսանկարել նրան եւ թերեւս խանգարել են իշխանուհու վարորդին:

Նիագարայի ջրվեժից թռած անձը ենթակա է 10 հազար դոլար տուգանքի

Միչիգանի նահանգի Քանթոն քաղաքի 40-ամյա բնակիչ Կիրկ Ջոնսն առաջին մարդն է, որն առանց հասուկ հանդերձանքի թռել է Նիագարայի 54 մետրանոց ջրվեժի բարձունքից եւ ողջ է մնացել: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալությունը հաղորդում է, որ պատահար զբոսաշրջիկների աչքերի առաջ Ջոնսը ժպտալով անցել է արգելապատնեշի վրայով, մի քիչ լողացել Նիագարայի հորդ ջրերում եւ ապա անհետացել փրփուրի ջրվեժի մեջ: Մի քանի րոպե անց ականատեսները նկատել են, թե ինչպես է նա ջրից դուրս գալիս ջրվեժի ստորոտում:

ԱՄՆ իշխանությունները խիզախ լողորդի արարքը գնահատել են որպես անօրինական գործողություն: Ըստ այդմ, Ջոնսը ենթակա է մինչեւ 10 հազար դոլար տուգանքի:

Նիագարայի զբոսայգում ոստիկանության տեսուչ Փոլ Ֆորսիթեն երեկ մամլո ասուլիսում հայտարարեց, որ Ջոնսը կատարել է «կանխամտածված գործողություն», բայց դա չի եղել ինքնասպանության փորձ: Նրա խոսքերով, քննությունը շարունակվում է:

Պարզվել է, որ տեղական ոստիկանությունը ձերբակալել է եւս մեկ տղամարդու, որը թերեւս Ջոնսի ընկերն է եւ նկարահանել է նրա աննախադեպ գահավիժումը: Համենայն դեպս, դրա շնորհիվ Ջոնսն արդեն լայն համբավ է ձեռք բերել:

Պ. Ք.

TRADE PARTNERS UK
www.tradepartners.gov.uk

Մեծ Բրիտանիայի դեսպանատան կոմերցիոն բաժինը կազմակերպում է

«Բրիտանական ապրանքների եւ ծառայությունների»

ցուցահանդես: Այն ընկերությունները, որոնք ապրանքներ եւ ծառայություններ են ներկրում Մեծ Բրիտանիայից եւ որոնք ցանկանում են մասնակցել ցուցահանդեսին, խնդրվում է զանգահարել դեսպանատան կոմերցիոն բաժին հետեւյալ հեռախոսահամարներով՝ 264301, բջջ. 403306: Ցուցահանդեսը տեղի կունենա ս. թ. դեկտեմբերի 11-12-ը: Գրանցման վերջին ժամկետը նոյեմբերի 20-ն է:

ՄԵԾ ԲՐԻՏԱՆԻԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ ԿՈՄԵՐՑԻՈՆ ԲԱԺԻՆ

TRADE PARTNERS UK
www.tradepartners.gov.uk

Մեծ Բրիտանիայի դեսպանատան կոմերցիոն բաժինը հրավիրում է գործարար մարդկանց եւ ընկերություններին մասնակցելու

«Ինչպես գտնել գործընկեր Մեծ Բրիտանիայում»

թեմայով սեմինարին: Կներկայացվեն կոմերցիոն բաժնի կողմից մատուցվող ծառայությունների շրջանակը: Այն տեղի կունենա Մեծ Բրիտանիայի դեսպանատանը (Բաղրամյան 34), ս. թ. նոյեմբերի 28-ին, ժամը 15:00-ին: Մուտքն ազատ է: Գրանցման համար խնդրվում է զանգահարել դեսպանատան կոմերցիոն բաժին հետեւյալ հեռախոսահամարներով՝ 264301, բջջ. 403306: Գրանցման վերջին ժամկետը նոյեմբերի 20-ն է:

ՄԵԾ ԲՐԻՏԱՆԻԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ ԿՈՄԵՐՑԻՈՆ ԲԱԺԻՆ

ՄԱՀԱԽՈՍԱԿԱՆ

2003 թ. հոկտեմբերի 19-ին Երեւանում 55 տարեկանում անսպասելիորեն վախճանվեց թարգմանչուհի

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆԸ

Օտար լեզուների պետական մանկավարժական ինստիտուտում ուսանելուց հետո տկն Հովակիմյանը սկզբում աշխատել է նախարարություններից մեկում, այնուհետեւ 1981-1991 թթ.՝ Արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապի եւ համագործակցության հայկական ընկերությունում: Արդեն այն ժամանակ նա գերմանացի հյուրերի մոտ աչքի է ընկել իր վստահ քաղաքական հայացքներով եւ անկախ, սիրալիր անհատականությամբ: 1992 թ. հոկտեմբերի 13-ին տկն Հովակիմյանն աշխատանքի է ընդունվել Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության նորաբաց դեսպանությունում:

Տկն Հովակիմյանը հատկապես մեծ վաստակ ունի պայմանագրերի եւ օրենքների բարդ տեքստերի հայերեն թարգմանության գործում, որտեղ նա սկզբում ստիպված է եղել նոր ծավալուն բառապաշար մշակել: Հայ քաղաքական եւ մշակութային գործիչների նրա լայն ճանաչողությունն անփոխարինելի է: Դեսպանությունը մշտապես կարող էր վստահել նրա խորհրդին:

Դեսպանությունը սգում է իր գործընկերոջ կորուստը, որը ծանր անձնական կյանք ապրեց, բայց, այնուհանդերձ, մշտապես մեծ նվիրումով կատարեց իր աշխատանքը: Նրա վաղաժամ մահն այնպիսի ճեղքվածք է թողնում, որը դժվար թե լցվի: Դեսպանությունը վառ կպահի նրա հիշատակը:

Հանս-Վուլֆ Բարթելս
Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության դեսպանության բոլոր աշխատակիցների անունից
Երեւան, 21 հոկտեմբերի 2003

Հուղարկավորությունը տեղի կունենա հինգշաբթի օրը՝ հոկտեմբերի 23-ին, ժամը 14-ին:

Այս ցավալի կորստի կապակցությամբ **«Ազգի»** խմբագրությունը ցավակցում է Գերմանիայի դեսպանությանը եւ հանգուցյալի հարազատներին:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայկոոպը հրավիրում է աճուրդի

Այն տեղի է ունենալու 2003 թ. նոյեմբերի 7-ին, Հայկոոպի շենքում, հասցեն՝ ք. Երեւան, Խանջյան 13

Վաճառվում են

«Իջեւանի հաց» ՍՊԸ բոլոր 4000 բաժնեմասերը 15,0 մլն դրամ արժեքով (մեկ բաժնեմասի անվանական արժեքը 3750 դրամ):

Աճուրդը կայանալու է դասական եղանակով:

Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները մինչեւ 2003 թ. նոյեմբերի 6-ը, ժամը 16:00-ը աճուրդային հանձնաժողովին պետք է ներկայացնեն՝

- աճուրդի մասնակցության հայտը,
- աճուրդի մասնակցության վճարի անդորրագիրը:

Մուտքագրման հաշիվն է 23802607570100, «Անելիքբանկ»:

Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմել աճուրդային հանձնաժողովին, հեռ.՝ 54-15-01

Ա/ձ-ռիէլտոր «Արմեն Քարամյան»-ը Երեւանի «Ադամանդ» ապրանքա-հումքային բորսայի հարթակում աճուրդային վաճառքի է ներկայացնում՝

- Երկհարկանի շինություն (ընդ. մակ.՝ 354.9 քմ)
- շինություններ (ընդ. մակ.՝ 1035.5 քմ), հողամաս 0.299 հա:

Հասցեն՝ ք. Երեւան, Սամիկոնյանց փող. 44:

Մեկնարկային գինը՝ 160000 դոլարին համարժեք դրամ:

Աճուրդները՝ դասական եղանակով, 2003 թ. նոյեմբերի 3-ից, յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ, ժ. 13.00-ին, ք. Երեւան, Ազաթանգեղոս 6/1 հասցեով:

Տեղեկությունների համար դիմել Ա/ձ-ռիէլտոր «Արմեն Քարամյան»-ին: Հեռ. /09/ 41 68 18 կամ 56-31-15, 56-48-83:

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 23.10.2003 թ. ժ. 9:00-ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	557.11	551.50	562.70
EUR	1	եվրո	651.48	647.60	655.40
RUR	1	ռուս. ռուբլի	18.62	17.50	19.70

Գովազդի համար զանգահարել՝ 58-24-83

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյան 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 22. 10. 2003 Գինը՝ 100 դրամ